

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁANIA SYSTEMU ZAPEWNIANIA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA
w roku akademickim 2020/2021
Wydział Prawa

Liczba studentów łącznie: **2206** (stan na 31.12.2020 r.)

w tym:

na studiach stacjonarnych: **1170**

na studiach niestacjonarnych: **1036**

Liczba uczestników studiów doktoranckich: **119**

Liczba uczestników studiów podyplomowych: **167**

**1. MONITOROWANIE KOMPETENCJI I DOŚWIADCZENIA ORAZ
KWALIFIKACJI NAUCZYCIELI AKADEMICKICH I INNYCH OSÓB
PROWADZĄCYCH ZAJĘCIA ZE STUDENTAMI I DOKTORANTAMI**

Proces monitorowania kompetencji i doświadczenia oraz kwalifikacji nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami i doktorantami na Wydziale Prawa UwB odbywa się według następujących kryteriów zawartych w § 4 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie zasad działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku:

1) systematyczna analiza i ocena pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich

W roku akademickim 2020/2021 systematyczna analiza i ocena kadry badawczo-dydaktycznej, badawczej i dydaktycznej pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich odbywała się na podstawie informacji składanych przez nauczycieli akademickich do sekretariatu Wydziału Prawa i umieszczanych w systemie POLON¹. Ich analizy dokonywał Dziekan Wydziału Prawa. Stosowne informacje (udział konferencjach krajowych i międzynarodowych, ich organizację, uczestnictwo w kongresach, sympozjach, zjazdach, forach itp.) pracownicy przekazywali kierownikom katedr, którzy wyrażali zgodę na przyznanie środków finansowych na ich realizację, a Dziekan wyrażał akceptację.

Ponadto, nauczycielom akademickim zorganizowano warsztaty online dla wnioskodawców z obszaru nauk społecznych prowadzone przez eksperta z Narodowego

¹ Decyzja nr 4 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie procedury monitorowania kompetencji i doświadczenia oraz kwalifikacji nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami i doktorantami.

Centrum Nauki (08.06.2021 r.). We wrześniu i grudniu 2020 r. pracownicy Wydziału Prawa złożyli łącznie 16 wniosków o finansowanie projektów w konkursach NCN (Opus 20 (6), Sonata 16 (2), Daina (1), Miniatura 4 (7)). Dofinansowanie uzyskał jeden wniosek złożony w ramach konkursu Preludium 19 w czerwcu 2020 roku. W czerwcu 2021 r. pracownicy Wydziału Prawa złożyli łącznie 16 projektów w konkursach NCN – Preludium 20 (7) i Opus 21 (9).

Na stronie internetowej wydziału w zakładce „Nauka i badania” stworzono dwie podzakładki – 1) „Konkursy na badania naukowe”, w której zamieszczone są aktualne informacje dotyczące krajowych i międzynarodowych konkursów oraz 2) „Staże naukowe”, w której umieszczono dwie decyzje dziekana: Decyzja nr 6/2021 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 marca 2021 r. w sprawie regulaminu odbywania staży naukowych lub dydaktycznych przez nauczycieli akademickich zatrudnionych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku oraz Decyzja nr 7/2021 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 marca 2021 r. w sprawie regulaminu odbywania staży naukowych lub dydaktycznych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku. Decyzje te mają na celu usprawnienie możliwości odbywania staży naukowych przez pracowników naszego wydziału oraz badaczy z zewnątrz.

Pracownicy wydziału na bieżąco otrzymują drogą mailową informacje na temat warsztatów i szkoleń z zakresu pisania projektów, udoskonalania technik dydaktycznych oraz możliwości udziału w konkursach. Systematycznie wysyłane są pracownikom informacje dotyczące możliwości korzystania z kursów z obsługi baz bibliograficznych - np. EBSCO czy baz danych – np. LEX, LEGALIS.

W ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczyciele akademicy dbali o rozwój naukowy, czego przejawem było uzyskiwanie przez nich tytułu lub stopnia naukowego. W roku akad. 2020/2021 2 pracowników wydziału uzyskało stopień doktora, 3 - doktora habilitowanego i 2 - tytuł profesora.

Należy też podkreślić, że w roku akademickim 2020/2021 prowadzona była systematyczna analiza i ocena kadry naukowo-dydaktycznej pod kątem działalności naukowej nauczycieli akademickich na podstawie corocznych ankiet pracowników na potrzeby wynagrodzenia motywacyjnego (tzw. premii dziekańskich). W roku akad. 2020/2021 w ramach systemu motywacyjnego utrzymano w mocy Uchwałę nr 3421 Rady Wydziału Prawa UwB z dnia 15 listopada 2019 r. w sprawie wynagrodzenia motywacyjnego nauczycieli akademickich Wydziału Prawa płatnego z funduszu środków własnych. Zgodnie z uchwałą

dziekan raz w roku przyznaje pracownikom dodatki za działalność naukową i organizacyjną na podstawie wypełnionych przez pracowników ankiet, które jednocześnie stanowią sposób weryfikacji ich aktywności. Ankiety składane są w terminie do 15 stycznia. W 2021 r. przedłużono możliwość składania ankiet do końca stycznia w związku z oczekiwaniem na ukazanie się Komunikatu MNiE w sprawie zmiany liczby punktów przypisanych czasopismom naukowym. Systematyczna analiza i ocena nauczycieli akademickich polegała na zapoznaniu się ze złożonymi przez pracowników badawczych, badawczo-dydaktycznych oraz dydaktycznych ankietami, w których sprawozdający wskazywali na cztery najwyższe punktowane pozycje naukowe opublikowane w okresie sprawozdawczym oraz podawali liczbę uzyskanych punktów według zasad określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej (Dz. U. poz. 392) oraz w oparciu o Komunikat MNiE z dnia 10 marca 2021 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych wraz z przypisaną (zmienioną w wielu przypadkach) liczbą punktów.

Ocena działalności naukowej nauczycieli akademickich odbyła się w kwietniu 2021 r. w oparciu o ankietę oceny pracownika do celów wynagrodzenia motywacyjnego, w której wykazywano aktywność publikacyjną (w oparciu o ministerialne kryteria ewaluacji jakości działalności naukowej), kierowanie i wykonawstwo w projektach badawczych oraz sporządzanie ekspertyz, a także udział w redakcjach czasopism naukowych, radach naukowych wydawnictw itp. oraz inne działania organizacyjne pracownika na rzecz Uniwersytetu w Białymstoku.

Celem wspierania rozwoju naukowego pracowników dziekan wydał Decyzję nr 1 z dnia 8 stycznia 2021 r. w sprawie jednorazowego dodatku za działania pro jakościowe. Zgodnie z ww. decyzją dodatek otrzymuje pracownik Wydziału Prawa, który w 2021 r. opublikował artykuł naukowy w czasopiśmie zagranicznym, którego punktacja na podstawie aktualnej Listy Czasopism Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego odpowiada minimum 100 punktom dla nauk humanistycznych i społecznych i/lub opublikował recenzowaną monografię naukową wydaną przez wydawnictwo z poziomu II Listy Wydawnictw Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Trzem pracownikom, w tym dwóm dwukrotnie, wypłacono dodatki jednorazowe na mocy decyzji nr 1.

Wydział stale wspiera i motywuje do rozwoju naukowego i dydaktycznego. Kontynuowane są wprowadzone od roku akad. 2019/2020 zasady podziału środków finansowych na poszczególne katedry, który zależy od liczby zatrudnionych osób oraz

posiadanych przez nich tytułów/stopni naukowych/zawodowych. Środki te są przeznaczone na dofinansowanie artykułów i monografii punktowanych, tłumaczeń publikacji i wniosków grantowych, udziału w konferencjach naukowych i szkoleniowych, organizacji konferencji. Wdrożono również wspomaganie rozwoju w formie dofinansowania kosztów publikacji monografii habilitacyjnych i profesorskich. Zgodnie z Ustawą prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wydział finansuje koszty postępowań doktorskich, habilitacyjnych i profesorskich pracowników. Ponadto, w dniu 18 grudnia 2020 r. dziekan wydał Decyzję nr 43 w sprawie określenia zasad wykorzystywania środków przeznaczonych w 2021 r. na katedry funkcjonujące na Wydziale Prawa UwB. W myśl ww. decyzji podział środków na katedry w 2021 roku uwzględnia następujące kryterium: prof./dr hab.: 3900 zł, dr: 2600 zł, mgr: 1300 zł, doktorant: 500 zł. Kierownik katedry zobowiązany jest nadzorować wydatkowanie środków, przestrzegając przy tym zasady, że 70 % przyznanej pracownikowi kwoty powinno pozostać w dyspozycji każdego pracownika, zaś w przypadku podjęcia przez kierownika katedry decyzji o przeznaczeniu pozostałych 30 % na inne cele, niezbędne jest poinformowanie o tym fakcie dysponenta powyższych środków.

System wsparcia kadry stymuluje jej rozwój, stabilizuje zatrudnienie i motywuje do wszechstronnego doskonalenia naukowego i dydaktycznego. Pod kierownictwem Prodziekan ds. nauki działa ośmioosobowy zespół ds. ewaluacji, którego członkowie na bieżąco monitorują publikacje naukowe pracowników przypisanych im katedr oraz służą wsparciem konsultacyjnym w kontekście publikowania i wypełniania slotów koniecznych do ewaluacji. Na stronie internetowej funkcjonuje specjalna zakładka zawierająca wszystkie niezbędne informacje i specjalną wyszukiwarkę czasopism i wydawnictw. Członkowie zespołu ds. ewaluacji udzielają również wsparcia merytorycznego pracownikom składającym wnioski o finansowanie projektów w konkursach NCN.

Od stycznia 2021 r. podjęto działania z zakresu III kryterium ewaluacji, tj. wpływu działalności naukowej na otoczenie zewnętrzne. Przygotowano formularz dotyczący III kryterium i rozesłano go do pracowników. Członkowie zespołu ds. ewaluacji jakości działalności naukowej analizują obecnie opisy wpływów nadesłane przez pracowników, odbywają się spotkania z autorami opisu wpływów. Gotowe wersje dziesięciu najlepszych opisów wpływów zostaną przekazane do 30 września 2021 r. do eksperta zewnętrznego celem ich weryfikacji i ewentualnej poprawy. W październiku 2021 r. zweryfikowane opisy wpływów oraz ich dowody zostaną wprowadzone do systemu SEDN.

Podkreślić również należy bieżące monitorowanie aktywności naukowej pracowników

Wydziału Prawa oraz zgłaszanie ich prac do różnych konkursów. Na przełomie marca i kwietnia 2021 r. zgłoszono jedną pracę habilitacyjną oraz jedną pracę doktorską do nagrody Prezesa Rady Ministrów w dyscyplinie nauki prawne.

Należy podkreślić, że ocena działalności nauczycieli akademickich pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych odbywa się na wydziale na bieżąco.

2) *systematyczna analiza i ocena obsady zajęć dydaktycznych przez pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych oraz inne osoby prowadzące zajęcia ze studentami i doktorantami pod kątem zgodności ich kompetencji i doświadczenia oraz kwalifikacji zawodowych (specjalizacja naukowa, dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe) z prowadzonymi zajęciami*

W roku akademickim 2020/2021 na Wydziale Prawa odbywała się systematyczna analiza i ocena obsady zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich pod kątem zgodności ich kwalifikacji zawodowych z prowadzonymi zajęciami. Obsada zajęć zawsze następuje z uwzględnieniem naukowej oraz dydaktycznej specjalizacji poszczególnych pracowników i przybiera wymiar zapewniający najwyższą ich jakość. Kryterium doboru stanowi doświadczenie naukowe, zawodowe oraz kompetencje dydaktyczne. Rekrutacja na stanowiska nauczycieli akademickich prowadzona jest w drodze konkursów zgodnie z Ustawą prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz według procedur określonych w Statucie UwB. Od 1 marca 2021 r. zatrudniono na Wydziale Prawa pięciu nowych pracowników wyłonionych w drodze konkursu. Kadra realizująca kształcenie odznacza się wysokim i uznanym dorobkiem naukowym oraz wszechstronnym przygotowaniem dydaktycznym. Potwierdzeniem tego jest wysoka ocena Polskiej Komisji Akredytacyjnej wizytującej dwa kierunki: Prawo w październiku 2020 r. (pozytywna ocena oraz rekomendacja PKA o przyznanie certyfikatu „doskonały kierunek”) oraz Administracja w styczniu 2021 r. (pozytywna ocena).

Obsady zajęć dydaktycznych dokonywał Dziekan Wydziału w porozumieniu z Kierownikami Katedr, Zakładów i Pracowni, którzy w razie stwierdzenia nieprawidłowości niezwłocznie podejmowali kroki, mające na celu wyeliminowanie tychże. Szczególny nacisk położony został na wymóg dotyczący minimalnej liczby godzin zajęć prowadzonych przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w uczelni jako podstawowym miejscu pracy, do którego odnosi się art. 73 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Obciążenia kadrowe dla wszystkich kierunków i poziomów kształcenia prowadzonych na wydziale ustalono przed rozpoczęciem roku akademickiego 2020/2021 i dokonano powtórnego sprawdzenia ich prawidłowości przed rozpoczęciem semestru letniego 2020/2021. Ponadto,

zobligowano kierowników katedr do zapewnienia godzin dydaktycznych doktorantom, w szczególności III i IV roku studiów. Stosowne informacje przekazywano też na posiedzeniach Rady Wydziału.

W zakresie oceny jakości dydaktyki brane są pod uwagę opinie studentów wyrażone w ankietach oraz hospitacje zajęć dokonywane przez dziekana lub upoważnionych przez niego Kierowników Katedr/Zakładów/Pracowni. Wyniki ankietyzacji i hospitacji w każdym roku akademickim są poddawane analizie w sprawozdaniu z funkcjonowania wydziałowego systemu jakości kształcenia, a wnioski z niej płynące pozwalają na podjęcie stosownych działań w celu doskonalenia jakości prowadzonych zajęć dydaktycznych przez poszczególnych członków kadry. W kilku przypadkach wyniki ankiet były wyjątkowo i negatywnie krytyczne dla nauczycieli akademickich. Dziekan w indywidualnych rozmowach z tymi pracownikami zobowiązał ich do poprawy jakości prowadzonych zajęć dydaktycznych, sposobów zaliczania zajęć i relacji ze studentami. Pani dr hab. Izabela Kraśnicka – prodziekan ds. współpracy międzynarodowej i rozwoju – została wyznaczona przez dziekana do wsparcia merytorycznego w zakresie dydaktyki i różnicowania jej form dla osób mających niskie lub krytyczne oceny studentów. Podjęto działania naprawcze w formie ponownych hospitacji, analizy sposobu prowadzenia zajęć i podjęcia kroków oraz działań mających na celu poprawę jakości i zwiększenia atrakcyjności prowadzonych zajęć.

Wnioski (rekomendacje dla WZJK):

Ocena kompetencji i doświadczenia nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami, doktorantami i uczestnikami studiów podyplomowych na Wydziale Prawa UwB odbywa się we właściwy sposób. Następuje poprzez realizację wymogów nakładanych przez przepisy prawa i stawianych przez dziekana. W ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich nadal należy dążyć do zwiększenia liczby efektywnie składanych wniosków o finansowanie projektów badawczych.

Realizacja rekomendacji WZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

Rekomendacja WZJK zalecająca zwiększenie liczby składanych wniosków o finansowanie projektów badawczych została zrealizowana. Pracownicy wydziału brali udział w szkoleniach i spotkaniach na temat przygotowywania oraz pozyskiwania źródeł finansowania projektów badawczych. Wprowadzono obowiązek składania co najmniej jednego wniosku grantowego w każdym roku akademickim.

2. MONITOROWANIE I DOSKONALENIE PROCESU KSZTAŁCENIA

Ocena procesu kształcenia na Wydziale Prawa UwB odbywa się według kryteriów zawartych w § 5 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. W roku akademickim 2020/2021 na Wydziale Prawa na potrzeby monitorowania procesu kształcenia opierającego się na analizie i ocenie programów kształcenia oraz ich realizacji decyzją dziekana² powołano na wszystkich kierunkach studiów na dany rok akademicki odpowiednie zespoły. Składają się one z co najmniej trzech nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na poszczególnych kierunkach. Zespoły te dokonują analizy i oceny:

- 1) zgodności koncepcji kształcenia ze strategią uczelni,
- 2) adekwatności programu studiów do zakładanych efektów uczenia się,
- 3) zgodności programu studiów (w tym form prowadzonych zajęć) z zakresem wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się oraz dostosowania programu do specyfiki profilu i formy studiów,
- 4) prawidłowości stosowania punktów ECTS,
- 5) zgodności treści programowych zajęć zawartych w sylabusach z programem studiów,
- 6) sposobu weryfikacji zakładanych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na każdym etapie kształcenia (np. adekwatności zakresu wymagań i form oceniania wobec zakładanych efektów uczenia się) oraz dostępu studentów i uczestników studiów podyplomowych do informacji na temat stosowanych zasad oceniania,
- 7) systemu weryfikacji końcowych efektów uczenia się,
- 8) realizacji programu praktyk studenckich w odniesieniu do zakładanych efektów uczenia się,
- 9) monitoringu karier studentów i absolwentów studiów (na podstawie informacji z Działu Spraw Studenckich – Biuro Karier), osób ubiegających się o stopień doktora i osób, które uzyskały ten stopień, prowadzonego przez właściwego ministra do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, oraz wnioski z analizy zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy.

Zespoły po zakończonym roku akademickim, jednak nie później niż do dnia 15

² Decyzja nr 1 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 17 stycznia 2020 r. w sprawie powołania Wydziałowego zespołu ds. jakości kształcenia.

września 2021 r., miały obowiązek przedłożyć dziekanowi sprawozdania dotyczące monitorowania procesu kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa.

Na podstawie sprawozdań złożonych przez Zespoły do spraw monitorowania procesu kształcenia na wszystkich kierunkach studiów prowadzonych na Wydziale Prawa wyprowadzono szereg wniosków. Część z nich jest analogiczna do poprzednich lat, część zawiera nowe informacje i rekomendacje. Ustalono, że:

Ad. 1) występuje spójność koncepcji kształcenia ze strategią uczelni na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa. W obowiązujących koncepcjach zawarte są wymagane elementy, w tym moduły kształcenia wraz z przypisanymi efektami uczenia się. Ponadto, wszystkie kierunki studiów są umiejscowione w obszarach kształcenia opisanych w Polskich Ramach Kwalifikacji (PRK) i wpisują się w obszar kształcenia w zakresie nauk społecznych. Jednocześnie zarówno nazwy kierunków studiów, stopnie, profile, jak i formy studiów są spójne. Również ich określony profil kształcenia (ogólnoakademicki) jest spójny z określonymi efektami kształcenia.

Ad. 2) występuje adekwatność programu studiów do zakładanych efektów uczenia się na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa. Liczba semestrów studiów oraz ogólna liczba punktów ECTS jest zgodna ze standardami kształcenia. Ponadto, struktura programów studiów wyodrębnia takie moduły kształcenia, do których przypisane zostały efekty uczenia się oraz punkty ECTS uwzględniające wszystkie elementy pracy studenta niezbędne dla osiągnięcia zakładanych w standardach kształcenia efektów uczenia się. W szczególności, przedmioty wchodzące w zakres programów studiów na analizowanych kierunkach stanowią logiczną i spójną sekwencję, a ich realizacja umożliwia spełnienie kryteriów określonych w standardach kształcenia. Efekty uczenia się są zasadniczo spójne z treściami kształcenia i metodami dydaktycznymi.

Na podstawie przeprowadzonej analizy sylabusów przedmiotów można wskazać, że w roku akademickim 2020/2021 zauważalna jest poprawa jakości sylabusów i wzrost liczby sylabusów zamieszczanych w systemie USOSweb. Sylabusy uwzględniają zmiany wprowadzone pandemią COVID-19 (forma nauczania zdalna i na platformie Blackboard). Część sylabusów wciąż wymaga drobnej korekty.

Ad. 3) występuje zgodność programów studiów (w tym form prowadzonych zajęć) z zakresem wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się oraz dostosowanie programu do specyfiki profilu i formy studiów na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa.

W ocenie zespołów stanowią one spójną całość. Przewidziane moduły kształcenia w stopniu odpowiednim wyczerpują zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się. Odpowiadają także specyfice profilu ogólnoakademickiego. Programy studiów są względnie elastyczne, przewidują możliwość wyboru części modułów. We wszystkich analizowanych programach studiów odpowiednio dobrano i zróżnicowano formy prowadzonych zajęć, co odpowiada ogólnoakademickiemu profilowi studiów. Różnice w ilości zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego między studiami stacjonarnymi i niestacjonarnymi wynikają ze specyfiki obu form kształcenia. Zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych zakres przekazywanej studentom wiedzy oraz nabywanych przez nich umiejętności i kompetencji w ramach poszczególnych modułów umożliwia prawidłowy przebieg procesu osiągania określonych efektów. Zatem, moduły kształcenia pozwalają osiągnąć wszystkie zakładane efekty uczenia się.

Konstrukcja programów i zawartość poszczególnych modułów korespondują z ogólnoakademickim profilem studiów. Jednocześnie programy są dostosowane do oferowanych form kształcenia uwzględniając ich specyfikę. Zakładane efekty kształcenia, w ich powiązaniu z treściami programowymi zawartymi w programach studiów oraz metodami dydaktycznymi, tworzą jednolitą całość.

Ad. 4) występuje prawidłowość stosowania punktów ECTS na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa. Liczba punktów ECTS w programach studiów jest odpowiednia do wymagań stosowanych w ogólnoakademickim profilu studiów. Sposób wyliczania punktacji jest właściwy. Liczba punktów ustalona dla odpowiednich przedmiotów odzwierciedla wkład pracy studenta wymagany do osiągnięcia efektów uczenia się. Wyraża on zarówno pracę własną, jak i realizowaną w ramach zajęć dydaktycznych na terenie uczelni oraz praktyk zawodowych. Stosowany system umożliwia również indywidualizację procesu kształcenia oraz wymianę międzyuczelnianą.

Ad. 5) występuje zgodność treści programowych zajęć zawartych w sylabusach z programem studiów na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa. Niemal wszystkie sylabusy mają prawidłowo wypełnioną rubrykę „Zakres tematów” oraz „Literatura”. Jedynie w nielicznych przypadkach stwierdzono brak zakresu tematów, a opis treści programowych uznano za lakoniczny.

Zespoły stwierdziły, że mimo pewnej poprawy w stosunku do poprzedniego roku akademickiego, wciąż część sylabusów nie zawiera w ogóle lub zawiera nieprawidłowe

wypełnienie w części A rubryki „Opis”. Najczęściej umieszczano tam merytoryczną treść (zakres tematów) przedmiotu zamiast wymaganych informacji o profilu studiów, formie studiów, rodzaju przedmiotu, dziedzinie i dyscyplinie nauki, roku i semestrze studiów, wymaganiach wstępnych, liczbie godzin zajęć dydaktycznych z podziałem na formy prowadzenia zajęć, metodach dydaktycznych, punktach ECTS, bilansie nakładu pracy studenta i wskaźnikach ilościowych. Ponadto, w większości sylabusów brak jest wskazanych efektów uczenia się lub są one nieprawidłowo przedstawione (np. brak kodów przy opisie każdego efektu, kody lub efekty kształcenia/uczenia się nie odpowiadają właściwym efektom w programie studiów, brak określenia sposobów weryfikacji efektów uczenia się w części B sylabusu lub umieszczenie samych kodów bez opisu). W niektórych sylabusach brakowało stosownej informacji w części B sylabusu dotyczącej zdalnego kształcenia. Sporadycznie zdarzały się braki skróconego opisu, braki metod i kryteriów oceniania w części A sylabusu, brak określenia metod dydaktycznych w części B, niezgodność literatury wskazanej w części A i B sylabusu. Zespoły rekomendują prawidłowe uzupełnienie wszystkich części sylabusów oraz ujednoczenie ich wypełniania.

Zespoły wskazują na konieczność unikania zbytniego rozbudowywania listy efektów kształcenia w oderwaniu od liczby godzin dydaktycznych przeznaczonych na przedmiot, uwzględniania rodzaju zajęć w ramach których dany efekt ma być osiągnięty (wykład, ćwiczenia, seminarium), a także uwzględniania w ramach możliwości wyznaczonych liczbą godzin dydaktycznych oraz rodzajem zajęć różnorodnych metod dydaktycznych adekwatnych do zakładanych efektów.

Na podstawie analizy dostępnych sylabusów można wskazać, że na przestrzeni badanych lat bardzo poprawiła się ich jakość. Niewątpliwie pozytywnie należy ocenić zwiększenie wykorzystania w analizowanym zakresie możliwości, jakie daje system USOSweb. Ze względu na upowszechnienie się systemu studenci chętnie korzystają z sylabusów zamieszczonych na stronie USOSweb.

Ad. 6) występuje prawidłowy sposób weryfikacji zakładanych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na każdym etapie kształcenia (np. adekwatności zakresu wymagań i form oceniania wobec zakładanych efektów uczenia się) na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa.

Zespoły uznały, że umożliwiony jest też dostęp studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych do informacji na temat stosowanych zasad oceniania. Z analizy sylabusów wynika, że szczegółowe karty przedmiotów najczęściej zawierają dane określające

efekty podlegające sprawdzeniu oraz zasady i formy ich oceny. W sylabusach został też wskazany bilans nakładu pracy studenta podany w przeliczeniu na liczbę punktów ECTS oraz nakład pracy studenta związany z udziałem w zajęciach, z wyodrębnieniem czasu wymagającego bezpośredniego udziału nauczyciela oraz zajęć o charakterze praktycznym.

Zespoły przypominają, że forma egzaminu/zaliczenia powinna być w sylabusie określona w sposób precyzyjny, zwłaszcza jeśli chodzi o egzaminy/zaliczenia pisemne - należy wskazywać czy jest to np. test, opisowe odpowiedzi na zadane pytania, rozwiązanie przypadku, esej czy inna forma. W przypadku egzaminu/zaliczenia pisemnego należy preferować formę wypowiedzi opisowej, a nie testu (również przy zdalnej formie egzaminowania i zaliczania). Jednak w szczególnych warunkach epidemicznych w roku akademickim 2020/2021 ta forma ze względów pragmatycznych była bardzo często wykorzystywana. Zespoły zauważyły, że w sylabusach zostały uwzględnione sposoby weryfikacji efektów kształcenia w formie zdalnej (np. za pomocą egzaminów w formie testów na platformie edukacyjnej Blackboard). Nie znalazły się one jednak we wszystkich sylabusach, co powinno zostać uzupełnione. W ramach postulatów zespoły rekomendują uzupełnienie w ich treści informacji dotyczących kształcenia w formie zdalnej. Pożądane byłoby również ujednoczenie w sylabusach przypisania metod weryfikacji do poszczególnych efektów kształcenia. Po raz kolejny zespoły podkreślały, że stosowanie jako formy zaliczenia przedmiotu udzielania zaliczenia bądź wystawiania oceny z egzaminu na podstawie frekwencji na zajęciach należy uznać za praktykę niedopuszczalną w świetle możliwości weryfikacji efektów uczenia się.

Zespoły zwracały uwagę, że nie zawsze studenci mają świadomość, iż takie informacje (jak np. sylabus czy pliki z dodatkowymi materiałami) są udostępniane. Być może wynika to z faktu, iż głównym źródłem informacji w formie elektronicznej wykorzystywanym przez słuchaczy studiów są portale społecznościowe, a nie strona internetowa czy system USOS Web. Zespoły sugerują, iż warto rozważyć zwiększenie aktywności moderatorów portali społecznościowych wydziału w przedmiotowym zakresie i zamieszczanie w nich informacji na temat dostępności sylabusów i innych treści edukacyjnych zawartych w USOS Web. Warta polecenia jest również praktyka proponowana przez ekspertów bolońskich, którą stanowi omówienie sylabusu przez prowadzących zajęcia. Oczywiście niezbędnym działaniem umożliwiającym rzeczywisty dostęp studenta do informacji związanych z przedmiotem jest spełnienie warunku, aby kompletne sylabusy wszystkich prowadzonych przedmiotów były wprowadzone do systemu USOS Web.

Ad. 7) występuje prawidłowy system weryfikacji końcowych efektów uczenia się na

wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa.

Przystępując do weryfikacji końcowych efektów uczenia się najczęściej prowadzący zajęcia dydaktyczne poinformowali studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych o terminie i formie zaliczenia/egzaminu kończącego zajęcia przez rozszerzenie ogólnej formuły „egzamin pisemny” lub „zaliczenie pisemne” o dodatkowe elementy np. „test na platformie Blackboard”, a także dokonali odpowiednich adnotacji w sylabusach przedmiotów. Weryfikacja efektów uczenia się odbywała się za pomocą egzaminów i testów na platformie edukacyjnej Blackboard, ewentualnie egzaminów ustnych przeprowadzanych na platformach komunikacji zdalnej (np. Blackboard Collaborate).

W ocenie zespołów, pomimo trudności, jakie spowodowała zmiana dotychczasowych warunków kształcenia, dostosowanie się do formy zdalnej weryfikacji końcowych efektów uczenia się oraz jej realizacja zostały przeprowadzone właściwie i skutecznie.

Ad 8) występuje prawidłowa realizacja programu praktyk studenckich w odniesieniu do zakładanych efektów uczenia się na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa.

Zespoły podkreśliły, że odbywanie praktyk zawodowych w roku akademickim 2020/2021 stanowiło szczególne wyzwanie, spowodowane trwającą pandemią koronawirusa SARS-CoV-2, która wymusiła ograniczenie bezpośredniego kontaktu studenta z osobami odpowiedzialnymi ze strony wydziału. Sytuacja ta nie wpłynęła jednak negatywnie na realizację praktyk, a ograniczenia możliwości bezpośredniego kontaktu nie przełożyły się na komunikację studentów z opiekunami. Kontakty odbywały się za pomocą konsultacji w formie zdalnej, poczty elektronicznej, czy poczty tradycyjnej (w zakresie dostarczenia dziennika praktyk opiekunowi).

Zespoły zauważyły, że studenci mają możliwość zapoznania się z klarownie przedstawioną ścieżką realizacji praktyk zawodowych na stronie internetowej Wydziału Prawa. Jest to kolejne źródło, obok opiekuna praktyk, z którego student może czerpać informację na temat procedury realizacji praktyk, co ocenić należy jednoznacznie pozytywnie.

W ocenie zespołów umożliwienie szerokiego wyboru miejsc realizacji praktyk oraz opieki merytorycznej ze strony opiekunów praktyk, którzy są nauczycielami akademickimi, pozwala na rzeczywiste zapewnianie i ciągle monitorowanie realizacji efektów uczenia się sformułowanych w programach studiów.

Ad 9) występuje prawidłowy monitoring karier studentów i absolwentów studiów (na

podstawie informacji z Działu Spraw Studenckich – Biuro Karier), osób ubiegających się o stopień doktora i osób, które uzyskały ten stopień, prowadzonego przez właściwego ministra do spraw szkolnictwa wyższego i nauki. Odbywa się też analiza zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa. Podstawą do wyprowadzania wniosków było opracowanie „Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2019/2020. Raport z badań.”, będące wynikiem badań ankietowych przeprowadzonych wśród absolwentów. W badaniach wzięli udział absolwenci kierunków: prawo (55%), administracja (20%), kryminologia (15%) oraz bezpieczeństwo narodowe (10%). Zespoły dokonały analizy informacji dotyczących poszczególnych kierunków. Szczegółowe informacje z tego zakresu zostaną omówione w części 9. niniejszego sprawozdania dotyczącego monitorowania karier zawodowych absolwentów.

Zespoły proponują informowanie studentów jeszcze na etapie rekrutacji o możliwości podjęcia zatrudnienia w podmiotach, w których posiadanie wiedzy zdobytej w trakcie studiów na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa byłoby atrakcyjne dla potencjalnego pracodawcy poprzez stworzenie osobnej zakładki na stronie internetowej wydziału dedykowanej studentom określonego kierunku. Ponadto, można informować studentów o wartości dodanej posiadania tytułu licencjata lub magistra poprzez np. dodatkowe punkty w rekrutacji do określonych miejsc pracy. Potrzebne byłoby podjęcie działań obliczonych na premiowanie kierunków w procesie rekrutacyjnym np. do organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, administracji.

Zespoły podkreślają, iż z punktu widzenia szans absolwenta na rynku pracy pożądana jest konsekwentna analiza zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy. Wynika stąd potrzeba zaangażowania interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w monitorowanie procesu kształcenia. Powołana w lutym 2021 r. przy Uniwersytecie w Białymstoku Rada Konsultacyjna, w skład której wchodzi przedstawiciele uczelni, sektora gospodarki oraz dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy jest odpowiedzią na te potrzeby. Wskazane podmioty biorą także czynny udział w procesie weryfikacji planów i programów studiów, co staje się czynnikiem wzmacniającym zgodność zakładanych efektów kształcenia z potrzebami artykułowanymi przez potencjalnych pracodawców.

Ukazane w sposób syntetyczny wnioski i rekomendacje zespołów ds. monitorowania jakości kształcenia podlegają analizie przez władze dziekańskie.

Ponadto, w ramach realizacji § 5 ust. 1 pkt 7 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. przewidującego ocenę systemu weryfikacji

końcowych efektów uczenia się obowiązują odpowiednie rozwiązania przyjęte decyzją dziekana³. W szczególności: określają one terminy składania przez promotorów w dziekanatach wykazu tematów prac dyplomowych studentów ostatniego roku studiów przygotowujących w danym roku akademickim prace magisterskie i licencjackie do ich obrony, tryb zatwierdzania tematów prac dyplomowych, a także podstawy i tryb dokonywanej oceny samodzielności pracy. Przyjęto, że przy wykorzystaniu dostępnych środków do czuwania nad samodzielnością przygotowywanej pracy dyplomowej jest zobowiązany jej promotor. Obecnie tym celu wykorzystuje on Jednolity System Antyplagiatowy. Powyższa decyzja dotyczy też sposobu powoływania przez dziekana komisji egzaminu dyplomowego (zgodnie z § 44 ust. 3 Regulaminu studiów) oraz terminu egzaminu dyplomowego (zgodnie z § 44 ust. 4 Regulaminu studiów)⁴. Natomiast zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowego zostały określone Uchwałą nr 3425 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 15 listopada 2019 r.⁵ Zgodnie z w/w wymogami wszyscy promotorzy zrealizowali swój obowiązek związany z dostarczeniem do dziekanatów tematów prac dyplomowych.

W ramach realizacji § 5 ust. 3 i ust. 4 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. na wydziale obowiązują procedury monitorowania i doskonalenia procesu kształcenia, w tym programu studiów⁶. Przy tegorocznej analizie i ocenie programów kształcenia przez odpowiednie zespoły zgodnie z powołaną uchwałą były brane pod uwagę wyniki analiz z Raportu obejmującego badanie losów Absolwentów UwB z rocznika 2019/2020, zawierającego analizy dotyczące monitorowania karier zawodowych absolwentów Wydziału Prawa, a także wyniki analizy zgodności zakładanych efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w procesie kształcenia⁷, w opinii 369 badanych (co stanowi 14,81% uprawnionych), tj. studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, zarówno jednolitych magisterskich, jak i I, II stopnia oraz doktorantów, a

³ Decyzja nr 15 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie systemu weryfikacji końcowych efektów uczenia się.

⁴ Także: Komunikat nr 5 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 15 maja 2020 r. w sprawie warunków przystąpienia do egzaminu dyplomowego.

⁵ Uchwała nr 3425 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 15 listopada 2019 r. w sprawie przeprowadzania egzaminu dyplomowego.

⁶ Decyzja nr 5 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie procedury monitorowania i doskonalenia procesu kształcenia, w tym programu studiów.

⁷ Informacje pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3a do Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. Stan na 10.09.2021 r.

także uczestników studiów podyplomowych⁸ przyniosły następujące rezultaty. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 1. Kierunki studiów w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ogólna ocena kierunków studiów	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
Czy biorąc pod uwagę wszystkie aspekty procesu kształcenia, jest Pan/Pani zadowolony(a) z odbywanych studiów? ⁹	28,75	45,69	15,65	7,35	2,56
Czy uważa Pan/Pani, że dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu jest wystarczająca?	21,90	42,81	15,69	16,01	3,59
Czy uważa Pan/Pani, że sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania są na ogół odpowiednie?	24,19	50,32	14,19	7,74	3,55
Czy uważa Pan/Pani, że oferta wyboru przedmiotów dodatkowych (fakultetów itp.) jest wystarczająca?	29,08	34,31	17,32	10,46	8,82
Czy uważa Pan/Pani, że proporcje między zajęciami praktycznymi a teoretycznymi są właściwe?	21,45	29,37	19,80	13,2	16,17
Czy zależałoby Panu/Pani na tym, by intensywność nauki na Pana/Pani kierunku była większa niż obecnie?	13,83	18,65	26,69	29,90	10,93

Jak wynika z tabeli nr 1 zdecydowana większość badanych bardzo pozytywnie ocenia swój kierunek studiów. Za odpowiednie sposoby prowadzenia zajęć i metod nauczania uważa 74,51%. Z odbywanych studiów (zdecydowanie tak i raczej tak) zadowolonych jest 74,44% badanych. Jako wystarczającą dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu ocenia 64,71%. Na wystarczającą ofertę wyboru przedmiotów dodatkowych wskazuje 63,39% badanych. Właściwe proporcje między zajęciami praktycznymi a teoretycznymi dostrzega 50,82%. Na większej intensywności nauki na kierunku zależy 32,48% badanych.

W tym miejscu sprawozdania należy stwierdzić, że zgodnie z terminarzem systemu jakości kształcenia obowiązującego na Wydziale Prawa, Ankieta ewaluacyjna do wypełniania studentom, doktorantom i uczestnikom studiów podyplomowych została uruchomiona na początku grudnia 2020 r. Natomiast jej nowy formularz został zatwierdzony w dniu 24 marca 2021 r., tj. w czasie udostępniania jego poprzedniej wersji. W związku z tym pozostawiono

⁸ Ankiety wypełniło 321 studentów, co stanowi 14,55%; 11 doktorantów, co stanowi 9,24%; 37 uczestników studiów podyplomowych, co stanowi 22,15%.

⁹ Zadowolonych z odbywanych studiów było: 233 studentów, co stanowi 74,4%.

badanym do wypełnienia poprzedni arkusz Ankiety ewaluacyjnej. Jednakże, w celu udzielenia informacji występujących w nowym arkuszu, na potrzeby niniejszego sprawozdania, posłużono się informacjami otrzymanymi od badanych, które pozwoliły ustalić kwestie zawarte w nowej Ankiecie ewaluacyjnej. Na ich podstawie ustalono, że zajęcia przeprowadzone w formie zdalnej umożliwiły osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się. Przekonały o tym informacje uzyskane od wielu badanych zawarte w części 3 pkt 2 tego sprawozdania (zob. Analiza wyników badań ankietowych dotyczących wypełniania przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem). Wskazały, przy tym, na pewne mankamenty w tym zakresie.

Tabela nr 2. Poszczególne elementy procesu dydaktycznego w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy*
	[%] badanych					
Wykłady	40,45	36,25	19,42	2,27	0,65	0,97
Ćwiczenia i konwersatoria	31,61	40,65	18,71	0,97	1,29	6,77
Seminaria i proseminaria	33,88	15,31	4,23	0,65	0,98	44,95
Przedmioty fakultatywne	23,51	27,15	11,59	1,32	0,66	35,76
Lektoraty	26,14	26,14	17,65	1,63	2,61	25,82
Warsztaty i laboratoria	8,39	4,70	3,02	0,0	0,34	83,56
Praktyki i zajęcia poza Uczelnią	11,30	10,63	4,65	2,33	1,33	69,70
Celowość prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania	25,08	36,16	23,13	4,23	4,23	7,17
Indywidualne konsultacje	29,61	28,62	10,2	0,33	0,33	30,92

* Nie dotyczy - oznacza brak tego rodzaju zajęć podczas studiów badanych.

Jak wynika z tabeli nr 2 spośród form zajęć prowadzonych na Wydziale Prawa badani najwyżej (bardzo dobrze oraz dobrze) ocenili wykłady (76,70%), ćwiczenia i konwersatoria (72,26%), celowość prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania (61,24%), a w następnej kolejności - indywidualne konsultacje (58,23%), lektoraty (52,28%), przedmioty fakultatywne (50,66%) oraz seminaria i proseminaria (49,19%).

W toku badań część studentów wskazywała na możliwości zmian w celu poprawy ogólnej jakości kształcenia na Wydziale Prawa. Dotyczyły one potrzeb:

- poprawy dostępności do oferowanych przedmiotów fakultatywnych, tj. uruchamiania ich, mimo niewielkiej liczby chętnych
- zwiększenia liczby przedmiotów fakultatywnych, a ograniczenia jej na V. roku studiów kierunku Prawo
- zwiększenia liczby godzin przedmiotów fakultatywnych
- zwiększenia możliwości wyboru specjalizacji i przedmiotów seminaryjnych
- wprowadzenia dodatkowych „przedmiotów związanych z pracą w jednostkach państwowych typu Policja” na kierunku Bezpieczeństwo i prawo
- opracowania innowacyjnego programu studiów (zbliżonego do programu UW)
- zwiększenia liczby przedmiotów z dziedziny bezpieczeństwa („nie prawa”) na kierunkach związanych z bezpieczeństwem
- uprządkowania ćwiczeń i konwersatoriów (analiza stanów praktycznych, symulacje rozpraw, pisanie pism procesowych), w tym w ramach e-learningu oraz zajęć z języka angielskiego (pisanie pism z zakresu prawa)
- zwiększenia liczby godzin zajęć z przedmiotów praktycznych („za dużo wykładów”), w tym zajęć, które przygotowywałyby do zdawania na aplikacje prawnicze
- niepowielania tych samych treści na ćwiczeniach i wykładach
- wprowadzenia praktyk na każdym etapie studiów w różnych zawodach prawniczych i wydłużenia ich okresu
- zwiększenia wymagań wobec studentów niestacjonarnych
- prowadzenia zajęć z danego przedmiotu w semestrze poza formą e-learningu, także w czasie rzeczywistym
- poprawy sytuacji związanej ze zbyt późnym przesyłaniem przez prowadzących materiałów na następne zajęcia (nawet w godzinach nocnych poprzedzających te zajęcia)
- poprawy kontaktu z prowadzącym zajęcia poprzez e-maila i krótszego czasu oczekiwania na odpowiedź
- zrezygnowania z formy egzaminu „polegającej na wyświetlaniu pojedynczych pytań na egzaminach, do których nie można było się cofnąć”, umożliwienia wglądu na całą pracę podczas egzaminu
- wyeliminowania problemów z platformą Blackboard
- zwiększenia wyrozumiałości przez prowadzących do studentów mających trudności z Internetem.

Niektórzy badani pisali: „Studia będą dobrze wspominać. Dużo zajęć dodatkowych, dobrze działające koła naukowe, cudowni prowadzący i kochane Panie w dziekanacie”. „Funkcjonowanie Wydziału oceniam bardzo dobrze”. „Mimo nauki online jestem zadowolona z poziomu i zakresu realizowanego materiału”. „Wyśmienicie mi się studiowało. Jestem pewny, iż niezmiernie będę tęsknił za UwB”. Stwierdzili też, że prowadzący do zajęć podchodzą poważnie, są odpowiedzialni i bardzo pomocni, świetnie i merytorycznie je prowadzą.

Wnioski (rekomendacje dla WZJK):

Analizy dotyczące monitorowania procesu kształcenia na wszystkich kierunkach studiów prowadzonych na Wydziale Prawa w roku akademickim 2020/2021 wskazują zasadniczo na dbałość wydziału o jakość kształcenia.

Proces ten wysoko oceniają studenci, doktoranci i uczestnicy studiów podyplomowych. Wyniki badań ankietowych wskazują, tak jak w poprzednich latach, że znaczna większość badanych jest zadowolona z odbywanych studiów. Doceniają oni wysoki poziom zdecydowanej większości elementów procesu kształcenia.

Na potrzeby doskonalenia procesu kształcenia uwagi i propozycje zgłoszone przez studentów zostaną poddane analizie przez władze dziekańskie.

Realizacja rekomendacji WZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

Władze dziekańskie dokonały analizy wniosków i postulatów zgłaszanych przez studentów w ubiegłym roku. W ramach realizacji rekomendacji WZJK z poprzedniego roku akademickiego większość z nich została zrealizowana.

W szczególności, w ramach dążenia do ograniczenia niedociągnięć, głównie w zakresie pełnego i prawidłowego opracowywania sylabusów przez prowadzących zajęcia niejednokrotnie przypominano pracownikom o realizacji przez nich obowiązku umieszczania sylabusów w wersji elektronicznej w systemie USOS, co pozwala na ich szybką weryfikację i bieżące uzupełnianie. Prowadzono także indywidualne rozmowy z prowadzącymi zajęcia. Nad zupełnością i prawidłowością sylabusów czuwał pełnomocnik dziekana ds. sylabusów oraz wydziałowy zespół ds. sylabusów złożony z pracowników poszczególnych katedr, których zadaniem jest bieżące monitorowanie i nadzorowanie obowiązku opracowywania sylabusów.

Zgłaszany postulat wprowadzenia większej ilości zajęć praktycznych (pisanie pism procesowych i opinii, udział w rozprawach sądowych, rozwijanie zdolności oratorskich,

uzyskiwanie wiedzy na temat pracy w kancelarii) został także zrealizowany. W planie studiów prawniczych realizowane są takie przedmioty jak: Sporządzanie pism procesowych w sprawach karnych, Sporządzanie pism procesowych w sprawach cywilnych, Sporządzanie pism procesowych w sprawach administracyjnych, Sporządzanie wniosków grantowych; Metodologia rozwiązywania kazusów (Case Law); Projektowa metoda pracy; Przygotowanie do egzaminów na aplikacje prawnicze; Alternatywne metody rozwiązywania sporów. Oprócz tego, w sylabusach wielu przedmiotów kierunkowych uwzględnia się elementy praktyczne. Poza programem studiów postulat ten jest realizowany m.in. poprzez organizację symulacji rozpraw sądowych, warsztatów i konferencji podnoszących wiedzę oraz umiejętności praktyczne uczestników. Przedsięwzięcia te mają charakter dobrowolny, a ich organizacja odbywa się zazwyczaj przy wsparciu Wydziału Prawa UwB. W planie studiów na kierunku Kryminologia realizowane są przedmioty związane z rozwijaniem umiejętności komunikacyjnych i negocjacyjnych. Są to: Komunikacja interpersonalna lub Techniki mediacyjne - I stopień; Techniki negocjacyjne lub Komunikacja społeczna - II stopień. Spotkania z praktykami z obszaru kryminologii i kryminalistyki są organizowane przez koła naukowe i pracowników Wydziału (w szczególności Katedry Prawa Karnego i Kryminologii oraz Międzynarodowego Centrum Badań i Ekspertyz Kryminologicznych).

Kolejny postulat dotyczący zwiększenia intensywności zajęć praktycznych, głównie ćwiczeń, także został zrealizowany. Zwiększono już wcześniej liczbę godzin niektórych przedmiotów (np. Prawo cywilne cz. II – realizowano w wymiarze 80 godz., aktualnie 100 godz.; Prawo cywilne cz. III – realizowano w wymiarze 58 godz., aktualnie 70 godz.; Prawo podatkowe - realizowano w wymiarze 58 godz., aktualnie 85 godz., Prawo gospodarcze publiczne - realizowano w wymiarze 58 godz., aktualnie 70 godz.; przedmiot Prawo własności intelektualnej nie uległ zwiększeniu, lecz jest realizowany w formie konwersatorium w wymiarze 30 godz.). Ponadto, na bieżąco aktualizowana jest lista przedmiotów specjalizacyjnych, muszą one jednak uwzględniać treści programowe charakterystyczne dla poszczególnych kierunków. Plany studiów prawniczych uwzględniają wiele bloków przedmiotów do wyboru, a oferta przedmiotów specjalizacyjnych również jest szeroka – jednak uruchamia się tylko te przedmioty, które cieszą się największym zainteresowaniem studentów.

W związku z sytuacją epidemiologiczną postulat zwiększenia liczby zajęć niestacjonarnych nie był możliwy do realizacji.

Postulat dotyczący wprowadzenia przedmiotów proponowanych w ankietach przez

studentów nie został w roku akad. 2020/2021 zrealizowany, ale Zespoły dydaktyczne ds. poszczególnych kierunków przygotowują projekty zmiany programów studiów.

3. OCENA JAKOŚCI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

Ocena jakości zajęć dydaktycznych na Wydziale Prawa UwB odbywa się według kryteriów zawartych w § 6 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. Dokonywana jest ona w oparciu o analizę protokołów hospitacji¹⁰ zajęć oraz o analizę wyników ankietowania dotyczących oceny w zakresie wypełniania przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem¹¹.

1) *Analiza protokołów hospitacji zajęć*

Zgodnie z § 7 Uchwały nr 2514 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. hospitacje zajęć dydaktycznych przeprowadzone zostały przez kierowników katedr/zakładów lub przez osoby upoważnione przez dziekana¹².

W roku akademickim 2020/2021 zajęcia dydaktyczne wszystkich pracowników Wydziału Prawa prowadzone były w formie zdalnej, a prodziekanom wydziału umożliwiono dostęp do wszystkich kursów e-learningowych z możliwością hospitacji. Ze względu na brak zajęć prowadzonych w bezpośrednim kontakcie przez cały rok akademicki, hospitacje on-line odbyły się u 12 osób (adiunktów i asystentów). Wobec pozostałych wrywkowo przeprowadzono weryfikację logów. Po semestrze letnim w wyniku analizy ankiet studentów przeprowadzono z pracownikami rozmowy na temat formy i sposobu prowadzenia zajęć, w tym 16 indywidualnych (7 magistrów, 5 doktorów, 3 doktorów habilitowanych i 1 profesora doktora habilitowanego).

Hospitujący chwalili prowadzących za: prowadzenie zajęć w sposób bardzo dobry, doskonały, interesujący, komunikatywny, usystematyzowany i logiczny. Podkreślali wysoki poziom merytoryczny zajęć. Doceniali stwarzanie przyjaznej atmosfery na zajęciach, bardzo dobry kontakt ze studentami i wyzwalanie ich inicjatywy. Zwracali uwagę na wysoką kulturę prowadzących zajęcia, posiadanie przez nich zdolności i umiejętności pedagogicznych, a u niektórych „wybitne predyspozycje dydaktyczne” oraz rzetelne przygotowanie do zajęć.

¹⁰ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza „Protokół hospitacji zajęć dydaktycznych” stanowiącego Załącznik nr 1 do Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r.

¹¹ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta oceny w zakresie wypełniania przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem” stanowiącego Załącznik nr 2 do Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. Stan na 10.09.2021 r.

¹² Decyzja nr 6 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie procedury oceny zajęć dydaktycznych na podstawie hospitacji.

Pozytywnie oceniali udostępnianie studentom przed zajęciami listy zadań i kazusów oraz dobre ilustrowanie przykładami z praktyki i wnikliwą analizę przypadków na podstawie przedstawionych kazusów. Chwalili za wysokie wymagania stawiane studentom i różnicowanie formy zajęć. Zawarli też szczegółowe odniesienia dotyczące problematyki przedmiotu wykładanego przez hospitowanego.

Wśród uwag negatywnych zwrócono uwagę na potrzebę zwiększenia udziału studentów w realizacji zajęć, korzystania z pomocy multimedialnych, bardziej praktycznej analizy omawianych zagadnień, większej kontroli obecności studentów na zajęciach.

2) *Analiza wyników badań ankietowych dotyczących wypełniania przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem*

Badania wśród studentów i doktorantów odbyły się zgodnie z § 8 ust. 1 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r., natomiast wśród uczestników studiów podyplomowych – na podstawie uchwały Rady Wydziału¹³.

Na podstawie Decyzji Dziekana Wydziału Prawa¹⁴ ankietowanie badanych odbyło się w formie elektronicznej poprzez wykorzystanie systemu USOS. Badanie było anonimowe i dobrowolne. Następnie upoważniony przez dziekana pracownik Pracowni Komputerowej dokonał generowania danych z systemu USOS i ich przygotowania statystycznego. W dalszej kolejności przewodnicząca wydziałowego zespołu do spraw zapewnienia jakości kształcenia dokonała merytorycznego opracowania wyników badań ankietowych. Ogólne wyniki badania ankietowego udostępniane są prowadzącym zajęcia przez dziekana podczas ocen okresowych, a szczegółowe wyniki są dostępne pracownikom w systemie USOS tuż po zakończeniu sesji poprawkowej w semestrze letnim.

W roku akad. 2020/2021 wśród studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych dokonano badań ankietowych w zakresie oceny wypełniania przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem. Poprzez system USOS badani wypełnili 5 920 kwestionariuszy ankiet, co stanowi 14,0 % liczby ankiet możliwych do wypełnienia. Przynajmniej jedną ankietę, w stosunku do ogólnej liczby studentów, wypełniło 840 badanych, co stanowi 33,4%. Wyniki analizy zawarto w poniższych tabelach.

¹³ Uchwała nr 3472 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 7 lutego 2020 r. w sprawie zasad ankietowania uczestników studiów podyplomowych w ramach wydziałowego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

¹⁴ Decyzja nr 17 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie zasad przeprowadzania ankietyzacji, opracowania wyników badań ankietowych i ich wykorzystania w procesie doskonalenia jakości kształcenia.

Tabela nr 3. Wypełnianie przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa w roku ak. 20120/2021 (wyniki zbiorcze)

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Interesujący sposób prowadzenia zajęć	Nastawienie do studenta (szacunek)	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Obiektywność oceniania	Jasność kryteriów zaliczenia	Dostępność prowadzącego w trakcie konsultacji
4,55	4,63	4,39	4,21	4,55	4,34	4,48	4,48	4,51

Jak wynika z tabeli nr 3 osoby prowadzące zajęcia na Wydziale Prawa dobrze wypełniają swoje obowiązki związane z kształceniem. Najwyżej oceniono ich punktualność, przygotowanie do zajęć i nastawienie do studenta oraz dostępność w czasie konsultacji.

Tabela nr 4. Wypełnianie przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem w opinii studentów Wydziału Prawa w podziale na kierunki

	Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Interesujący sposób prowadzenia zajęć	Nastawienie do studenta (szacunek)	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Obiektywność oceniania	Jasność kryteriów zaliczenia	Dostępność prowadzącego w trakcie konsultacji
Prawo	4,49	4,58	4,28	4,08	4,48	4,26	4,41	4,41	4,47
Administracja	4,68	4,71	4,58	4,45	4,68	4,50	4,63	4,61	4,58
Bezpieczeństwo narodowe	4,46	4,54	4,46	4,34	4,56	4,32	4,49	4,66	4,39
Bezpieczeństwo i prawo	4,59	4,70	4,47	4,32	4,66	4,42	4,49	4,51	4,53

Kryminologia	4,40	4,45	4,20	3,95	4,39	4,15	4,35	4,29	4,22
--------------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Jak wynika z tabeli nr 4 studenci najwyżej ocenili:

- na kierunku Prawo – punktualność prowadzącego, jego przygotowanie do zajęć i dostępność w trakcie konsultacji;
- na kierunku Administracja - punktualność prowadzącego do zajęć, jego przygotowanie oraz nastawienie do studenta i obiektywność oceniania;
- na kierunku Bezpieczeństwo narodowe – przygotowanie prowadzącego do zajęć oraz jasność kryteriów zaliczenia, nastawienie do studenta i punktualność prowadzącego;
- na kierunku Bezpieczeństwo i prawo - punktualność prowadzącego do zajęć, jego nastawienie do studenta i przygotowanie prowadzącego do zajęć;
- na kierunku Kryminologia – punktualność prowadzącego, jego przygotowanie do zajęć i nastawienie do studenta.

Na większości kierunków wymienione aspekty dotyczące wypełniania przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem zostały wysoko ocenione przez studentów.

Tabela nr 5. Wypełnianie przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem w opinii doktorantów Wydziału Prawa

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Interesujący sposób prowadzenia zajęć	Nastawienie do studenta (szacunek)	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Obiektywność oceniania	Jasność kryteriów zaliczenia	Dostępność prowadzącego w trakcie konsultacji
4,70	4,72	4,65	4,55	4,70	4,65	4,62	4,57	4,67

Jak wynika z tabeli nr 5 wszystkie aspekty pracy wykładowców decydujące o wypełnianiu przez nich obowiązków związanych z kształceniem na studiach doktoranckich ocenione zostały bardzo wysoko, przy czym najwyżej - punktualność prowadzącego, jego

przygotowanie do zajęć oraz nastawienie do studenta i dostępność prowadzącego w trakcie konsultacji.

Tabela nr 6. Wypełnianie przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem w opinii uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Interesujący sposób prowadzenia zajęć	Nastawienie do studenta (szacunek)	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Obiektywność oceniania	Jasność kryteriów zaliczenia	Dostępność prowadzącego w trakcie konsultacji
4,76	4,82	4,71	4,61	4,73	4,62	4,71	4,70	4,73

Jak wynika z tabeli nr 6, wszystkie aspekty pracy wykładowców decydujące o wypełnianiu przez nich obowiązków związanych z kształceniem na studiach podyplomowych ocenione zostały bardzo wysoko, przy czym najwyżej – punktualność prowadzącego, jego przygotowanie do zajęć i nastawienie do studenta oraz dostępność prowadzącego w trakcie konsultacji.

Przeprowadzona analiza kwestionariuszy ankiet wypełnionych przez studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych wskazuje, że wypełnianie obowiązków związanych z kształceniem na Wydziale Prawa przez osoby prowadzące zajęcia, zasadniczo odbywa się prawidłowo.

Przygotowanie prowadzących do zajęć badani określali jako profesjonalne, dobre, a nawet znakomite.

W ramach oceny klarowności wykładanego materiału badani doceniali interesujący, jasny, zrozumiały i w ciekawej formie przekaz. Uznali, że omawiany materiał był ilustrowany przykładami „z życia wziętymi” oraz przedstawiany w sposób przystępny i dostępny dla każdego studenta. Według badanych zajęcia były klarowne, a nauka - bardzo owocna dzięki zaangażowaniu i wiedzy wykładowców. Również te, prowadzone w formie *e-learningu*, przygotowywane były w sposób przejrzysty, niejednokrotnie uzupełniony o materiały, które pozwalały studentom na pogłębienie wiedzy z wymaganego zagadnienia. Z tego powodu,

niektórzy badani „z chęcią wróciliby na wykłady jeszcze raz”.

Dokonując oceny sposobu prowadzenia zajęć badani najczęściej określali go jako: wspaniały, niezwykle interesujący, fantastyczny, ciekawy, inspirujący, znakomity, rewelacyjny, profesjonalny, rzeczowy, zrozumiały, przystępny, merytoryczny, a jednocześnie z humorem. Zajęcia były realizowane w bardzo ciekawej, atrakcyjnej i innowacyjnej formie, spełniającej oczekiwania studentów. Najczęściej były na wysokim poziomie, zawierały mnóstwo przykładów z życia codziennego, co pozwoliło w lepszy sposób zrozumieć zagadnienia poruszane na zajęciach. Zwraçały uwagę na praktyczne aspekty związane z tematyką różnych zajęć. Ową praktyczność badani podkreślali wielokrotnie („przełożenie wiedzy teoretycznej na praktyczną w kazusach”, „teoria podparta fajnymi przykładami”, „duży nacisk na ćwiczenie umiejętności praktycznych”). „Na duży plus zasługują też zaliczenia kazusowe. Można było poczuć się przez chwilę jak profesjonalny prawnik rozwiązujący sprawę”.

Zajęcia prowadzone były także z pasją, ukazując zamiłowanie wykładowcy do omawianej problematyki („potrafił on skupić uwagę na temacie, a jak trzeba - rozluźniał atmosferę”). Często wykłady były bardzo ciekawe, zawierały dokładnie omówiony materiał, były świetne, fajne, rzetelnie przeprowadzone, oparte na rozmowie z prowadzącym, przez co pozwoliły studentom lepiej zrozumieć omawiane zagadnienia.

Wielu badanych, prowadzenie zajęć w formie zdalnej, tj. w czasie rzeczywistym i/lub e-learningu, oceniło pozytywnie. Szczególnie podkreślano dobre przygotowanie do zajęć i stosowanie różnych metod nauczania. Doceniano przedstawianie, a następnie przesyłanie przejrzystych prezentacji stanowiących świetną powtórkę z zajęć. Chwalono udostępnianie poprzez platformę *Blackboard* materiałów do samodzielnej pracy, szeregu testów, kazusów, filmów audio, a także graficzne przedstawianie wykładanej materii. Doceniano różnego rodzaju *quize* lub inne dodatkowe formy wykorzystywane na zajęciach, które je urozmaicały. „Przygotowywane materiały oraz kazusy były bardzo pomocne w zrozumieniu i przećwiczeniu materii zajęciowej, co ułatwiło naukę zarówno do kolokwiów, jak i do egzaminu”. Jako pozytywne studenci traktowali nagrywanie wykładów i ich udostępnianie im. Dzięki temu „Można było do nich wrócić i odsłuchać je jeszcze raz”. Doceniali używanie przez prowadzących kamerki w celu nawiązania lepszego kontaktu z odbiorcami.

Według badanych w trudnym czasie nauki zdalnej prowadzący zajęcia swoją wiedzę przekazywali z zaangażowaniem i najwyższą starannością. Cierpliwie wyjaśniali wątpliwości studentów dotyczące konkretnego zagadnienia. Tłumaczyli problemy zarówno tradycyjnie,

jak i przez rysunki czy porównania. Podawali skondensowane notatki, które były konkretne i bardzo pomagały w nauce na egzamin. Niektórzy z prowadzących z własnej inicjatywy oferowali dodatkowe zajęcia powtórzeniowe oraz przesyłali materiały dotyczące najbardziej skomplikowanych treści. Angażowali studentów w prowadzenie zajęć. Niejednokrotnie studenci musieli więc wykazać się podczas zajęć, przygotować prezentacje i przedstawić je. Prace dodatkowe i aktywność na zajęciach były nagradzane, co według badanych „było naprawdę dużym plusem i mobilizowało do pracy”. Prowadzący polecali interesujące lektury, które pomagały jeszcze bardziej przybliżyć temat konkretnych zajęć. Starali się też dostosowywać do próśb studentów dotyczących zadawanych prac, by ich realizacja była możliwa w domowych warunkach, bez konieczności wizyty w bibliotece. Klarownie tłumaczyli rozwiązania prawidłowych odpowiedzi z wejściówek. Badani doceniali duże zaangażowanie promotorów w pomoc przy pisaniu prac dyplomowych i ich cenne uwagi. W ich opinii prowadzący bardzo sumiennie i regularnie prowadzili zajęcia w formie e-learningu. Wielu badanych uważała, że jakość zajęć dydaktycznych w formie zdalnej była na bardzo wysokim poziomie. Zajęcia były prowadzone w miłej atmosferze, dynamicznie, ciekawie, aktywnie, zrozumiale, bardzo inspirująco. U wielu prowadzących sposób prowadzenia zajęć był „wzorem do naśladowania”, a podejście do realizowanych obowiązków - „na najwyższym poziomie”. Powodowało to, że studenci z przyjemnością uczęszczali na zajęcia. Prowadzący wykazywali się też zrozumieniem wobec studentów pobierających naukę *online* w czasie pandemii. Oceniono, że wielu prowadzących świetnie wykorzystało dostępne możliwości w nauczaniu zdalnym. Według niektórych badanych „nauka w systemie *online* spełnia ich oczekiwania”.

Nieliczni badani mieli zastrzeżenia do sposobu prowadzenia zajęć. Dotyczyły one braku pomysłu na zajęcia, niezrozumiałego sposobu ich prowadzenia, braku wyjaśnienia materiału, odbiegania od tematu, nieadekwatności wykładanej problematyki do sylabusu zajęć. Według badanych niektóre zajęcia były nudne, nieciekawe, chaotyczne, prowadzone w sposób niespójny, nieatrakcyjny, niemożliwy to przyswojenia podstawowych elementów nauki prawa oraz zainteresowania studenta przedmiotem. Były na niskim poziomie, pozbawione wartości merytorycznej, prowadzone bez zaangażowania, w monotony, nieuporządkowany i bardzo ogólnikowy sposób, nie zachęcały do samodzielnego myślenia. Ów nieatrakcyjny sposób prowadzenia zajęć obejmował najczęściej czytanie prezentacji lub kodeksu, tj. bez dyskusji czy kasusów. Studenci zwracali też uwagę na zbyt częste prowadzenie zajęć w formie prezentacji i referatów przygotowanych przez studentów, co

świadczyło o bardzo małym wkładzie prowadzącego w zajęcia. Zdarzało się, że na wykładach poruszane były często kwestie niezwiązane z tematem zajęć, a także nie w pełni realizowany był plan wykładów. Niektórym prowadzącym zarzucano brak umiejętności prowadzenia i upracticznienia zajęć, brak zaangażowania w nie, zbyt duże tempo wykładów (trudności z notowaniem), prowadzenie bez pasji. Badani zwracali też uwagę na nieadekwatność realizowanego materiału do wymagań egzaminacyjnych, realizację wbrew sylabusowi, przedłużanie zajęć, nieprzeprowadzenie części zajęć i brak informacji o tym dla studentów, spóźnienia, niewstawianie ocen w umówionym terminie, dygresje i komentarze (w tym dotyczące zajęć innych wykładowców). Niektórym trudno było ocenić wykładowców ze względu na częste zastępstwa przez doktorantów.

Zwracano uwagę na mankamenty nauczania w trybie zdalnym, zwłaszcza prowadzenie części zajęć w formie e-learningu, co uniemożliwiało zadawanie pytań. Ponadto, stanowiły je: zadawanie znacznej ilości prac do wykonania w domu; brak sprawdzania prac e-learningowych i kazusów; nieprzesyłanie studentom obiecanych materiałów; zamiana wykładów ćwiczeniami czyli odstępstwa od ustalonego planu zajęć; udostępnianie materiałów na kilku platformach bez poinformowania o tym studentów; zbyt mała interakcja ze studentem; brak dyskusji i chęci współpracy z nimi. Niektóre problemy związane były z techniczną obsługą platformy *Blackboard*, leżące zarówno po stronie dostawcy usług internetowych, jak i studentów oraz prowadzących zajęcia (słaba jakość połączenia internetowego przez platformę *Blackboard*, słaba znajomość narzędzi platformy, korzystanie z nieodpowiedniego sprzętu, nieużywanie kamery do kontaktu).

W ramach oceny nastawienia prowadzącego do studenta badani najczęściej uważali, że prowadzący okazują im szacunek, mają do nich miłe, wspaniałe, pełne wsparcia, życzliwości i pozytywne nastawienie. Prowadzą zajęcia w bardzo przyjaznej wesołej, ciepłej i pełnej szacunku atmosferze. Nieliczni wskazywali na okazywanie lekceważącej postawy wobec studentów, odnoszenie się do nich bez szacunku, w sposób nieuprzejmy, negatywny, lekceważący, niemiły, niesympatyczny, niechętny, wrogie, stresujący. Zwracano uwagę, że niektórzy prowadzący narzucają słuchaczom swój światopogląd, używają w czasie zajęć wulgaryzmów, faworyzują niektórych studentów, wypowiadają złośliwe komentarze, krzyczą, zwracają się per „ty” do studentów.

Dokonując oceny inspirowania do samodzielnego myślenia badani najczęściej uważają, że prowadzący mobilizują do samodzielnej pracy, skłaniają do przemyśleń i pracy własnej, zachęcają do nauki, motywują grupę do dyskusji i zadawania pytań, zachęcają do

zagłębiania się w problematykę, umożliwiają studentom zaangażowanie w wykłady, „ukazują nowe i kreatywne spojrzenie na rzeczywistość”. Przekazują wiedzę w sposób zwiększający zainteresowanie danym przedmiotem. Prowadzą bardzo interesujące „zajęcia z przestrzenią do samodzielnego myślenia i wypowiedzi”. Nieliczni uznali, że niektóre zajęcia nie pobudzają i nie inspirują samodzielnego myślenia.

W ramach oceny obiektywności oceniania większość badanych uważa, że ich aktywność jest oceniana właściwie, sprawiedliwie. Nieliczni mieli zastrzeżenia do ocen uzyskiwanych z różnych przedmiotów lub nie byli zadowoleni z formy egzaminu i sposobu oceny, jej skali, liczenia bonusów. Zarzucali brak obiektywizmu przy ocenianiu prac studentów, uzależnienie oceny od ilości razy włączonej kamerki, brak możliwości pokazania odpowiedzi studentowi po zaliczeniu, „przez co brak obiektywnego ocenienia pracy”, brak uzasadnienia uzyskanej oceny.

Dokonując oceny jasności kryteriów zaliczenia najczęściej badani stwierdzili, że „wiedzieli jak będzie wyglądać zaliczenie, jakie kryteria weźmie prowadzący przy ocenie, na jakich zasadach odbędzie się kolokwium”. Według nich najczęściej, sposób przeprowadzenia zaliczenia dostosowany był do sytuacji pandemicznej, a prośby studentów dotyczące formy egzaminu były uwzględniane. Nieliczni zwracali uwagę na brak jasnych kryteriów oceniania, zmiany kryteriów zaliczania zajęć, zmiany kryterium ocen/punktacji, brak informacji o zaliczeniu przedmiotu, brak skierowania oficjalnej informacji e-mailowej dotyczącej zaliczenia zajęć, przekazywanie informacji „na ostatnią chwilę”. Zarzucano „niewywiązanie się z umowy odnośnie egzaminu”, nieadekwatność materiału opracowywanego podczas zajęć do wymagań na kolokwium, nieadekwatność realizowanego materiału do wymagań egzaminacyjnych.

W ramach oceny punktualności prowadzącego większość badanych nie miała zastrzeżeń. Nieliczni wskazali prowadzących rzadziej lub częściej spóźniających się.

Dokonując oceny dostępności prowadzącego w trakcie konsultacji i poprzez kontakt drogą elektroniczną najczęściej badani podkreślali bardzo dobry i „szybki kontakt przez maila oraz konsultacje. Odpowiedzi na pytania zawsze jasno i wyczerpująco wyjaśnione (te dotyczące materii przedmiotu, jak i techniczne)”. Nieliczni wskazali na utrudniony lub niemożliwy kontakt drogą elektroniczną z prowadzącymi zajęcia, na trudności z komunikacją, brak udziału prowadzących w konsultacjach.

Prowadzących najczęściej oceniono jako: kompetentnych, zorganizowanych, rzetelnych, skrupulatnych, zaangażowanych, bardzo rzeczowych, solidnych, sympatycznych,

fantastycznych, wyrozumiałych względem studentów, pomocnych, bardzo wymagających, konkretnych, serdecznych, cierpliwych, ludzkich, przyjaznych, rzeczowych, słownych, inspirujących, miłych, interesujących, empatycznych, sumiennych, obiektywnych, inteligentnych, precyzyjnych, kontaktowych, rzetelnych, uprzejmych, pogodnych, kulturalnych, prostudenckich. Niektórych określono jako: „super!!!”, „pani magister na 5!”, „doskonały mówca”, „złoty człowiek”, „cudowna kobieta”, „kopalnia wiedzy”, „klasa sama w sobie”, „marka sama w sobie”, „super wykładowca!”, „przecudowny dydaktyk”, „najlepsza prowadząca na Wydziale Prawa”, „złota kobieta”, „po prostu mistrz”, „super wykładowca”, „wysokiej klasy specjalista”, „prawdziwy mentor”, „rewelacyjny dydaktyk”, „najlepsza promotor!”, „najlepsza Pani Profesor na świecie!”, „najlepszy wykładowca w historii”, „taka prowadząca to skarb”, „zdecydowanie wartość dodana naszej wspaniałej Uczelni”, „skarbnica wiedzy”, „legenda naszego Wydziału”. Nieliczni ocenili niektórych prowadzących jako niemitych, nieprzyjaznych, surowych, niesłownych, wywyższających się.

Ponadto, na podstawie § 16 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ustalenia zasad działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku i Zarządzenia nr 45 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie zasad dokonywania oceny przez studentów i doktorantów nauczycieli akademickich Uniwersytetu w Białymstoku została przeprowadzona analiza kwestionariuszy ankiet wypełnionych przez studentów innych wydziałów i doktorantów szkół doktorskich UwB w zakresie wypełniania obowiązków związanych z kształceniem w tych jednostkach UwB przez pracowników Wydziału Prawa¹⁵.

Ustalono, że w roku akad. 2020/2021 56 spośród nich prowadziło zajęcia na 8 wydziałach UwB (Biologii, Nauk o Edukacji, Historii i Stosunków Międzynarodowych, Fizyki, Chemii, Matematyki, Ekonomii i Finansów oraz Informatyczno-Ekonomicznym Filii Uniwersytetu w Białymstoku w Wilnie), w 2 instytutach (Instytut Informatyki i Instytut Filozofii) oraz w 2 szkołach doktorskich (Szkoła Doktorska Nauk społecznych i Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych). Z przesłanych danych wynika, że najczęściej różne aspekty obejmujące wypełnianie przez pracowników Wydziału Prawa obowiązków związanych z kształceniem w innych jednostkach UwB oceniane jest przez studentów dobrze i bardzo dobrze (bardzo rzadko – na ocenę dostateczną lub niedostateczną).

¹⁵ Decyzja nr 16 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie przeprowadzania oceny w zakresie wypełniania przez nauczyciela *akademickiego obowiązków związanych z kształceniem realizowanych w innej jednostce organizacyjnej*.

Według nich pracownicy wydziału prowadzą zajęcia w sposób interesujący, klarowny, zrozumiały, z pasją, „obfitujący w ciekawe i atrakcyjne informacje” oraz pobudzający do myślenia i konstruktywnej dyskusji. Są zaangażowani w przekazywanie wiedzy studentom, przekazują dodatkowe materiały z przedmiotu, powtórnie wyjaśniają niezrozumiałe zagadnienia, na bieżąco tłumaczą materiał przedmiotu, prowadzą zajęcia „z głowy”. Wykazują szacunek i pozytywne podejście do studenta oraz zachęcają do czynnego udziału w zajęciach, „na wykłady chce się chodzić”. Stawiają jasno określone wymagania, bardzo dobrze komunikują się ze studentami, prowadzą zajęcia w miłej atmosferze. Zwłaszcza doktoranci wskazywali na „dokładne wyłożenie trudnej materii” i „wsparcie w zakresie poszerzania wiedzy i rozwijania własnych zainteresowań”.

Wobec jednej osoby prowadzącej studenci zwracali uwagę na brak umiejętności w przekazywaniu wiedzy, brak znajomości obowiązującego prawa, niejasność udzielanych odpowiedzi dotyczących zaliczania przedmiotu oraz brak odpowiedzi na e-maile i zadawane pytania.

Jak ustalono, zasadniczo, wypełnianie obowiązków związanych z kształceniem w ww. jednostkach UwB przez pracowników Wydziału Prawa odbywa się prawidłowo.

Wnioski (rekomendacje dla WZJK):

Analiza protokołów hospitacji oraz wyników badań ankietowych wskazuje, że, zarówno studenci, doktoranci i uczestnicy studiów podyplomowych oraz przełożeni hospitowanych pracowników wysoko oceniają wypełnianie obowiązków związanych z kształceniem prowadzonym na Wydziale Prawa i w innych jednostkach uniwersyteckich. U nielicznych poprawy wymaga metodyka prowadzenia zajęć oraz relacje ze studentami.

Należy zaznaczyć, że jak co roku, negatywne uwagi studentów i postulaty wobec konkretnych pracowników zgłoszone w poprzednim roku akademickim były przedmiotem odrębnych spotkań z poszczególnymi wykładowcami.

Realizacja rekomendacji WZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

Rekomendacje WZJK z poprzedniego roku akademickiego dotyczące organizacji szkolenia z zakresu metodyki prowadzenia zajęć dydaktycznych realizowane są w miarę możliwości i zapotrzebowania. Odbyły się kursy w zakresie platformy Blackboard, MS Teams oraz nowej platformy e-learningowej Eduportal.

Rekomendacje WZJK z poprzedniego roku akademickiego dotyczące poprawy relacji prowadzących ze studentami zostały zrealizowane. Jest mniej negatywnych uwag

kierowanych wobec wykładowców. W przypadku otrzymania sygnału o problemach studentów z prowadzącymi zajęciami, władze wydziału reagują na bieżąco, wyjaśniając sytuację ze studentami i prowadzącymi zajęciami. Najczęściej ma to miejsce podczas spotkań właściwego prodziekana z prowadzącym zajęcia.

4. MONITOROWANIE WARUNKÓW KSZTAŁCENIA I ORGANIZACJI STUDIÓW

Ocena warunków kształcenia i organizacji studiów na Wydziale Prawa UwB¹⁶ następuje według kryteriów zawartych w § 9 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r.

- 1) ocena zasobów bibliotecznych, dostępu do komputerowych baz danych, w szczególności ich aktualizowania pod kątem potrzeb pracowników, studentów, doktorantów, uczestników studiów podyplomowych*

Biblioteka Prawnicza jest częścią systemu biblioteczno-informacyjnego Uniwersytetu w Białymstoku, który obejmuje bibliotekę główną (Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia) oraz biblioteki specjalistyczne.

Stan księgozbioru Biblioteki Prawniczej wynosi 52 523 wol. (w tym 40 610 wol. książek, 11 605 wol. czasopism, 308 wol. zbiorów specjalnych (22 CD, doktoraty 286)¹⁷. W roku akademickim 2020/2021 r. ogółem wpłynęło 476 woluminów, w tym 345 książek i 125 woluminów czasopism. Zakupiono 227 wol. książek a 118 pozyskano w darze.

Biblioteka prenumeruje 36 tytułów czasopism oraz 3 tytuły zagraniczne, 38 tytułów otrzymuje w darze, 18 z wymiany. Zbiory biblioteczne pozyskiwane są poprzez zakup, wymianę międzybiblioteczną i dary. Zakupy książek dokonywane są z reguły raz na trzy tygodnie. Nowości wydawnicze analizowane są raz na tydzień, tak aby zasoby biblioteczne dostosowywane były jak najlepiej do potrzeb studentów i pracowników. Powiadomienia przychodzą również pocztą elektroniczną. Czas realizacji zamówień to 3-5 dni, a czas opracowania wydawnictw 2 dni. Biblioteka gromadzi również publikacje obcojęzyczne, zwłaszcza w języku angielskim. Wszystkie wydawnictwa z najnowszym stanem prawnym trafiają do czytelnicy. Starsze wycofywane są do magazynu.

Biblioteka jest w pełni skomputeryzowana. Zintegrowany, biblioteczny system ALEPH umożliwia czytelnikom nie tylko dostęp on-line do katalogu komputerowego, ale także składanie zamówień, rezerwacje i samodzielne przedłużenia terminu zwrotu wypożyczonych

¹⁶ Decyzja nr 7 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie procedury monitorowania warunków kształcenia i organizacji studiów.

¹⁷ Stan na dzień 30 czerwiec 2021 r.

materiałów. Biblioteka współpracuje z Katalogiem NUKAT – Narodowym Uniwersalnym Katalogiem Centralnym. Zbiory Biblioteki widoczne są dzięki temu w największym naukowym katalogu centralnym w Polsce.

Do użytku czytelników znajduje się 12 stanowisk komputerowych, drukarka sieciowa oraz skaner i kserokopiarka przeznaczona dla studentów niepełnosprawnych. Biblioteka dysponuje 1 stanowiskiem komputerowym dostosowanym do potrzeb osób niedowidzących.

Biblioteka udostępnia 7 prawniczych baz danych: Lex, Legalis, Polska Bibliografia Prawnicza, Hein Online, Legal Source, Wideoteka WATCH DOCS, ArsLege oraz wszystkie bazy elektroniczne dostępne w Bibliotece Uniwersyteckiej.

Ogólnodostępna czytelnia posiada 70 miejsc. Księgozbiór podręczny czytelnia stanowią najnowsze komentarze, podręczniki i wydawnictwa ciągłe z poszczególnych dziedzin prawa i nauk pokrewnych, słowniki językowe, encyklopedie, leksykony oraz czasopisma prawnicze. Udostępnianie w czytelnia ma charakter prezencyjny. Zagwarantowany jest wolny dostęp do półek. Wystawionych jest ok. 7 tysięcy woluminów W czytelnia wszystkie zbiory chronione są elektronicznie. Wypożyczalnia służy wyłącznie studentom i pracownikom Wydziału.

W bibliotece prowadzona jest baza „Bibliografia publikacji pracowników i doktorantów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku”, która rejestruje dokumenty opublikowane od 1998 roku zawiera 19645 opisów bibliograficznych.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie funkcjonowania biblioteki w opinii 369 badanych (co stanowi 14,81% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz uczestników studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty¹⁸. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 7. Częstotliwość korzystania z poszczególnych bibliotek przez studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość korzystania z poszczególnych bibliotek i czytelnia	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w roku	Rzadziej
	[%] badanych			
Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia	0,38	7,98	23,95	67,68
Biblioteka jednostki uniwersyteckiej, w której Pan/Pani	2,25	19,48	37,83	40,45

¹⁸ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3a do Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. Stan na 10.09.2021 r.

studiuje (np. wydziałowa, instytutowa)				
Inna, niewymieniona wyżej biblioteka	1,05	12,11	21,58	65,26

Jak wynika z tabeli nr 7 studenci Wydziału Prawa częściej korzystają z księgozbiorów Biblioteki Prawniczej.

Tabela nr 8. Wybrane aspekty korzystania z Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Prawniczej w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena wybranych aspektów korzystania z Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Prawniczej	Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia	Biblioteka Prawnicza
	(ocena od 1 do 5, gdzie 1 - ocena najniższa, a 5 najwyższa)	
Dostępność lektury podstawowej	4,0	4,07
Ogólne zasoby księgozbioru w zakresie tematyki studiów	4,10	4,13
Aktualność księgozbioru (dostępność nowych pozycji)	4,07	4,0
Sprawność obsługi	4,30	4,48
Przyjazność obsługi	4,41	4,53
Godziny otwarcia	4,24	4,26
Warunki pracy (dotyczy zwłaszcza czytelni)	4,25	4,30
Możliwość korzystania z elektronicznych baz danych	4,24	4,25
Średnia ocena	4,20	4,25

Jak wynika z tabeli nr 8, wybrane aspekty korzystania z Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Prawniczej studenci oceniają bardzo podobnie. W Bibliotece Prawniczej badani najlepiej docenili przyjazność i sprawność obsługi. Najślabiej ocenili aktualność księgozbioru (dostępność nowych pozycji).

Nieliczni badani wypełniając Ankiety ewaluacyjną zgłosili uwagi dotyczące pracy Biblioteki Prawniczej. Postulowali o powiększenie i uaktualnienie księgozbioru, zwiększenie możliwości wypożyczenia książek do domu, wydłużenie czasu pracy biblioteki oraz stworzenie i umożliwienie dostępu do czytelni *online*, w szczególności do katalogu literatury.

- 2) *ocena jakości infrastruktury dydaktycznej (sale dydaktyczne, ich wyposażenie w środki audiowizualne, wyposażenie laboratoriów, dostęp do Internetu) i jej dostosowania do ilości studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych*

Wydział Prawa dysponuje:

- 4 salami wykładowymi o łącznej powierzchni 816,70 m² i liczbie miejsc 902. Jedna sala wykładowa – aula audytoryjna z 380 miejscami - wyposażona jest w system nagłośnienia konferencyjnego, system prezentacji obrazu i cyfrowy system tłumaczeń symultanicznych. Aula została dodatkowo wyposażona w pętlę induktofoniczną wspomagającą słyszenie osób niedosłyszących. Sala jest klimatyzowana, ze sterowanymi roletami okiennymi i sterowanym oświetleniem. W sali tej, dla bezpieczeństwa korzystających, zostały zamontowane drzwi antypaniczne, przez które wychodzi się bezpośrednio na podwórze. Dwie sale wykładowe na 202 i 140 miejsc mają zamontowane na stałe krzesła i odkładane stoliki, natomiast jedna sala na 180 miejsc wyposażona jest w krzesła z pulpitemi. Wszystkie sale wykładowe wyposażone są w nagłośnienie, rzutniki, ekrany zdalnie sterowane, komputery lub laptopy oraz tablice suchościeralne.
- 10 salami ćwiczeniowymi o łącznej liczbie miejsc 454 (powierzchnia poszczególnych sal wynosi od 36 m² do 74 m²). We wszystkich salach ćwiczeniowych zamontowane są rzutniki, ekrany zdalnie sterowane oraz komputery lub laptopy. Sale ćwiczeniowe wyposażone są w ławki i krzesła lub krzesła z pulpitemi oraz tablice suchościeralne lub flipchart (na papier). Jedna z sal ćwiczeniowych, tzw. sala sądowa, jest przystosowana do prowadzenia symulacji rozpraw sądowych. Wyposażona jest w komputer oraz rzutnik i ekran zdalnie sterowane. Dla wygody studentów, ławy zostały wyposażone w odkładane stoliki.
- 19 salami seminaryjnymi (powierzchnia wynosi od 20 do 50 m²). W salach seminaryjnych znajduje się stół konferencyjny z ustawionymi wokół krzesłami, tablica typu flipchart oraz komputer.
- Pracownią Kryminalistyki wyposażoną w komputer multimedialny z dostępem do internetu, drukarkę ze skanerem, rzutnik, telewizor. Studenci podczas zajęć mogą korzystać z urządzeń do badania dokumentów publicznych, z testerów uniwersalnych do sprawdzania autentyczności druków wartościowych, z zestawów do ujawniania śladów linii papilarnych oraz z zestawów daktyloskopijnych, jak również z zestawów do informatyki śledczej. Na ścianach pracowni zawieszono są tablice poglądowe, a w gablotach wyłożone są repliki broni.
- salą posiedzeń z 68 miejscami, wyposażoną w rzutnik i ekran zdalnie sterowane, w nagłośnienie z rejestracją dźwięku, telewizor do zastosowań multimedialnych oraz system do głosowania. Sala jest klimatyzowana, udostępniana pracownikom i studentom.
- pracownią komputerową (klimatyzowaną), która dysponuje 23 stanowiskami

komputerowymi. Pracownia wyposażona w dwie drukarki sieciowe, w rzutnik i ekran, skaner z automatycznym podajnikiem, telewizor. Studenci i pracownicy Wydziału Prawa mają możliwość korzystania z sieci Internet i sieci bezprzewodowej (EDUROAM). Mogą korzystać też z oprogramowania: MS Office Professional (Word, Excel, Access, PowerPoint), System Informacji Prawnej LEX oraz Legalis, Baza czasopism i książek Polska Bibliografia Prawnicza.

W portierni budynku znajdują się dwa rzutniki przenośne, dwa laptopy i przenośny ekran, z których mogą korzystać pracownicy i studenci. Wydział posiada 2 mobilne kabiny do tłumaczeń symultanicznych, które, w zależności od potrzeb, mogą być ustawiane w różnych salach.

Wszystkie jednostki organizacyjne Wydziału (katedry, zakłady, pracownie) wyposażone są w komputery i drukarki. Pracownicy tych jednostek mogą korzystać z sieci Internet, oprogramowania służącego do edycji dokumentów oraz Systemu Informacji Prawnej LEX oraz Legalis (z baz Legalisa pracownicy mogą również korzystać poza Uczelnią). Dodatkowo Legalis jest dostępny w sieci bezprzewodowej EDUROAM, która jest rozpięta po wszystkich wydziałach uniwersytetu oraz w kampusie. Studenci, łącząc się do sieci bezprzewodowej przy pomocy swoich urządzeń (laptopy, tablety, smartfony itp.), mogą korzystać z baz Legalisa, przy czym liczba użytkowników jest nieograniczona.

Na parterze budynku znajduje się Biblioteka Prawnicza, która, dla zachowania komfortu czytelnikom, została oddzielona od reszty budynku przeszkloną ścianą z automatycznie otwieranymi drzwiami, a jej pomieszczenia są klimatyzowane. Oddzielne pomieszczenia w budynku posiadają: Studencka Poradnia Prawna wyposażona w 2 komputery, 2 laptopy, urządzenie wielofunkcyjne, niszczarkę i Samorząd Studencki (2 komputery, lodówka, kuchenka mikrofalowa).

Wydział jest przystosowany do przyjmowania na studia osób z niepełnosprawnościami. Posiada parking z wyznaczonymi miejscami, podjazd, windę, toaletę, pętlę indukcyjną wspomagającą słyszenie osób niedosłyszących w auli audytoryjnej, stanowisko komputerowe dostosowane do potrzeb osób niedowidzących w czytelni, kserokopiarkę w pomieszczeniu bibliotecznym, z której bezpłatnie mogą korzystać studenci niepełnosprawni. W grudniu 2019 r. wymieniono na automatycznie rozsuwane drzwi do biblioteki. W celu zwiększenia dostępności budynku do potrzeb osób niewidomych, pomieszczenia oznakowano naklejkami w piśmie Braille'a. Dla bezpieczeństwa użytkowników, podjazd dla niepełnosprawnych wraz z przylegającymi do niego schodami

oraz schody fasady wyposażono w instalację przeciwoślodzeniową.

W związku ze zwiększającą się liczbą studentów obcokrajowców, na drzwiach katedr, zakładów, pracowni, biblioteki umieszczono tabliczki informacyjne również w języku angielskim. Wszystkie pomieszczenia dziekanatów są klimatyzowane, wyposażone w komputery, kserokopiarki i niszczarki. Na parterze budynku znajdują się dwie ogólnodostępne samoobsługowe, płatne kserokopiarki.

Wydział posiada własny parking na ok. 100 miejsc, z którego korzystają pracownicy i studenci (budynek znajduje się na terenie miejskiej płatnej strefy parkowania). Studenci korzystają z szatni, która może przyjąć 860 okryć. W podziemiach budynku znajduje się bufet na ok. 90 miejsc.

Na parterze budynku oraz na dwóch półpiętrach głównej klatki schodowej znajdują się tablice, na których studenci mogą wywieszać informacje o organizowanych imprezach. Poza tym, koła naukowe i organizacje studenckie mają do dyspozycji gabloty, które wiszą na korytarzach. W holu auli znajduje się tablica, która jest wykorzystywana do organizowania tematycznych wystaw oraz przedstawiania osiągnięć pracowników wydziału. Na parterze budynku w lewej jego części oraz w *foyer* auli wywieszane są osiągnięcia wydziału oraz nagrody i wyróżnienia jego pracowników. Ponadto, przy katedrach i zakładach zawieszane są gabloty przeznaczone do umieszczania informacji o rozwoju naukowym tych jednostek oraz informacji dla studentów. Gabloty znajdują się także przy dziekanatach i służą do wywieszania informacji niezbędnych studentom. Poza tym, wydział posiada stojaki ekspozycyjne, które są wykorzystywane do organizowania wystaw tematycznych w *foyer* auli, informacji o organizowanych konferencjach i innych wydarzeniach.

Budynek wyposażony jest w sieć centralnego ogrzewania z węzłem c.o. wyposażonym w automatykę, w instalację wodno-kanalizacyjną przyłączoną do sieci miejskiej (z bieżącą ciepłą wodą), kanalizację deszczową podłączoną do sieci miejskiej, instalację oświetleniową i gniazd wtykowych, telefoniczną, komputerową, odgromową oraz telewizji przemysłowej (zewnętrznej – 11 kamer i wewnętrznej – 5 kamer) - monitor z rejestratorem obrazu znajduje się w portierni budynku. W sierpniu 2020 roku na Wydziale Prawa został zamontowany centralny system monitoringu wizyjnego wejść do obiektu (8 kamer skierowanych na każde drzwi wejściowe od wewnątrz budynku), centralny system kontroli dostępu i centralny system alarmowy na potrzeby projektu „Nowoczesny Uniwersytet szansą na rozwój przyszłych kadr regionu”. Centrala monitoringu znajduje się w Rektoracie przy ul. Świerkowej.

Salę ćwiczeniową, część sal seminaryjnych oraz hole wyposażone są w wentylację

mechaniczną i układy wentylacyjne z odsysaniem ciepła. W budynku jest zamontowany elektronicznie sterowany system przeciwoblodzeniowy rynien i rur spustowych, schodów fasady oraz podjazdu dla niepełnosprawnych wraz z przylegającymi do niego schodami.

Na każdej kondygnacji budynku znajdują się sanitariaty: na parterze damski i męski – w lewej części budynku, na I piętrze (2 damskie, 3 męskie, toaleta dla niepełnosprawnych i toaleta dla personelu) – w lewej i prawej części budynku, na II piętrze (2 damskie – w prawej i lewej części budynku i 1 męski – w lewej części budynku). Sanitariaty wyposażone są w pojemniki z papierem toaletowym, mydłem oraz w suszarki do rąk.

W celu podniesienia bezpieczeństwa pracowników, studentów i doktorantów w latach 2020 - 2021 w części budynku został przeprowadzony remont.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o jakość infrastruktury w opinii 369 badanych (co stanowi 14,81% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz uczestników studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty¹⁹. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 9. Jakość infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie kształcenia w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena jakości infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie kształcenia	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy
	[%] badanych					
Sale wykładowe	28,76	33,78	10,03	2,68	0,67	24,08
Sale ćwiczeniowe	21,8	31,21	15,10	3,36	0,34	28,52
Środki audiowizualne i multimedialne	23,57	31,31	18,18	4,70	0,67	21,55
Wyposażenie laboratorium	6,44	6,44	2,03	0,34	0,0	84,75
Dostęp do Internetu na terenie jednostki	22,92	25,58	16,94	5,98	2,33	26,25

Jak wynika z tabeli nr 9 jakość infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania oceniana jest przez badanych bardzo wysoko. Dotyczy to, zarówno stanu sal wykładowych (62,54%), środków audiowizualnych (54,88%), jak też możliwości dostępu

¹⁹ Informacje pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3a do Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. Stan na 10.09.2021 r.

do Internetu (48,50%) oraz sal ćwiczeniowych (31,21%).

Jeden z badanych zwrócił uwagę na potrzebę wyposażenia sal wykładowych i ćwiczeniowych w projektory umożliwiające lepszą widoczność. Inny stwierdził, że „Uniwersytet jest odpowiednio wyposażony i udaje mu się sprostać wymaganiom studentów”.

Infrastrukturę wydziału tworzy też pracownia komputerowa. Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o prawidłowe funkcjonowanie pracowni komputerowej w opinii 369 badanych (co stanowi 14,81% uprawnionych), tj. studentów i doktorantów oraz uczestników studiów podyplomowych, przyniosły określone rezultaty²⁰. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 10. Funkcjonowanie pracowni komputerowej w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
Czy godziny otwarcia umożliwiają efektywne korzystanie z pracowni?	19,83	45,69	30,17	2,59	1,72
Czy ilość stanowisk komputerowych jest wystarczająca?	25,32	45,99	23,63	3,38	1,69
Czy stanowisko komputerowe spełnia Pana/Pani oczekiwania efektywnego korzystania z pracowni?	26,07	46,15	23,93	2,14	1,71
Czy w razie potrzeby pracownicy pracowni udzielają fachowej pomocy?	31,60	41,99	22,08	2,60	1,73

Jak wynika z tabeli nr 10 funkcjonowanie pracowni komputerowej studenci oceniają wysoko, przy czym kolejno: fachową pomoc pracowników (73,59%), efektywne korzystanie z pracowni (72,22%), wystarczającą ilość stanowisk (71,31%) oraz godziny otwarcia (65,52%).

²⁰ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3a Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. Stan na 10.09.2021 r.

Tabela nr 11. Częstotliwość korzystania z pracowni komputerowej przez studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość korzystania z pracowni komputerowej	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej	W ogóle nie korzystam
	[%] badanych				
	0,72	1,81	12,27	28,52	56,68

Jak wynika z tabeli nr 11, z pracowni, z różnym natężeniem, korzysta ok. 43% badanych, pozostali jej nie odwiedzają.

Tabela nr 12. Funkcjonowanie pracowni komputerowej w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ogólna ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	Bardzo dobra	Dobra	Przeciętna	Zła	Bardzo zła	Nie mam zdania
	[%] badanych					
	22,61	24,14	12,64	0,38	0,77	39,46

Jak wynika z tabeli nr 12, ok. 47% badanych ocenia bardzo dobrze i dobrze funkcjonowanie pracowni komputerowej, a ok. 13% - przeciętnie. Odsetek odpowiedzi wskazujących na niewłaściwe funkcjonowanie pracowni jest nieznaczny.

Nieliczni zgłosili uwagi do funkcjonowania pracowni komputerowej. Zwracali uwagę na trudności z uzyskaniem informacji i pomocy ze strony informatyków w kwestiach związanych z logowaniem się na platformę Blackboard.

3) ocena dostępności i przejrzystości informacji na temat kształcenia, tj. kierunków studiów, programów studiów, sylabusów przedmiotów, rozkładu zajęć dydaktycznych oraz wymiany studenckiej i doktoranckiej

Informacje na temat kształcenia, w tym dotyczące kierunków studiów, programów studiów, sylabusów przedmiotów, rozkładu zajęć dydaktycznych oraz wymiany studenckiej i doktoranckiej są umieszczane na bieżąco na stronie internetowej wydziału w odpowiednich zakładkach. Natomiast treści programowe przedmiotów oraz spis literatury zawarte są w

syllabusach z poszczególnych przedmiotów realizowanych zgodnie z obowiązującymi na wydziale programami studiów na kierunkach: Prawo, Administracja, Bezpieczeństwo narodowe, Bezpieczeństwo i prawo, Kryminologia. Syllabusy zamieszczone są w systemie USOS.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o dostęp i przejrzystość informacji na temat kształcenia w opinii 369 badanych (co stanowi 14,81% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz uczestników studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty²¹. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 13. Częstotliwość odwiedzania strony internetowej Wydziału Prawa przez studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość odwiedzania strony internetowej Wydziału Prawa	Kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej	Jeszcze nie widział(a)em
	[%] badanych				
	31,89	39,87	21,26	5,65	1,33

Jak wynika z tabeli nr 13, stronę internetową wydziału, z różnym natężeniem, odwiedzają wszyscy studenci.

Tabela nr 14. Zawartość na stronie internetowej informacji zapewniających uzyskanie wiedzy w różnych zakresach w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena zawartości na stronie internetowej wydziału informacji zapewniających uzyskanie wiedzy w różnych zakresach	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
Kierunek studiów	49,51	44,92	4,26	1,31	0,0
Program studiów	49,67	44,08	4,28	1,97	0,0

²¹ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3a Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. Stan na 10.09.2021 r.

Rozkład zajęć dydaktycznych	53,80	34,98	5,94	2,97	2,31
Możliwości wyjazdu na inne uczelnie w ramach programów wymiany studenckiej/doktoranckiej	30,28	43,31	22,18	2,11	2,11

Jak wynika z tabeli nr 14 informacje obejmujące różnorodne aspekty wiedzy zawartej na stronie Wydziału Prawa dla zdecydowanej większości badanych są dostępne i przejrzyste. Najwyżej oceniono, pod tym względem, informacje z zakresu kierunku studiów (94,43%) i programu studiów (93,75%). Wysoko oceniono też informacje dotyczące rozkładu zajęć dydaktycznych (88,78%) oraz możliwości wyjazdu na inne uczelnie w ramach programów wymiany studenckiej/doktoranckiej (73,59%).

Tabela nr 15. Zapewnianie uzyskania wiedzy zawartej w sylabusach przedmiotów w systemie USOS w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena zapewniania uzyskania wiedzy zawartej w sylabusach przedmiotów w systemie USOS	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
Treści programowe przedmiotów	34,67	48,33	12,67	3,67	0,67
Lektury przedmiotowe	42,47	44,18	9,93	2,4	1,03
Kryteria oceny zaliczanych przedmiotów	29,43	45,82	15,05	6,35	3,34

Jak wynika z tabeli nr 15 sylabusy przedmiotów w systemie USOS najlepiej zapewniają uzyskanie wiedzy dotyczącej lektury przedmiotowej (86,65%) i treści programowych przedmiotów (83,0%), a nieco mniej – informacji zawierających kryteria oceny zaliczanych przedmiotów (75,25%).

4) ocena organizacji zajęć

W zakresie organizacji zajęć podejmowanych i sukcesywnie realizowanych jest szereg działań. Ze względu na liczbę kierunków i znaczną ilość studentów ułożenie rozkładów zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych należy do dwóch pracowników administracji wydziałowej, co powoduje ich sprawniejszą organizację.

W związku z ogłoszeniem stanu pandemii wykonały one bardzo trudną, intensywną pracę, w celu stworzenia w krótkim czasie całkowicie zmodyfikowanych schematów rozkładów, umożliwiających pracę/zajęcia w różnych wariantach organizacyjnych (m.in. dostosowanie wielkości grup studenckich do zajęć w salach w warunkach reżimu

sanitarne). W swej pracy wykorzystują one program Planista. Dzięki niemu nastąpił sprawny i szeroki dostęp do aktualnego rozkładu zajęć (publikacja na stronie internetowej wydziału umożliwia sprawdzenie na bieżąco np. przez Internet w telefonie), a także zaistniała możliwość sprawdzenia przez Internet dostępności sal (ułatwienie i bezkolizyjna rezerwacja na potrzeby przeprowadzenia konferencji, spotkań, zebrań, na zajęcia prowadzone na studiach doktoranckich i podyplomowych, obrony doktoratów itp.). Ponadto, program wykorzystywany jest do rozliczenia pensum nauczycieli akademickich (generowanie kart obciążeń z systemu USOS). Uprościł weryfikację godzin z przedmiotów (rozliczenie studentów, opłaty).

Badani nie zgłosili uwag do organizacji zajęć.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o właściwą organizację zajęć w opinii 369 badanych (co stanowi 14,81% uprawnionych), tj. studentów i doktorantów oraz uczestników studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty²². Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 16. Częstotliwość odwiedzania dziekanatu przez studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość odwiedzania dziekanatu w celu załatwienia jakiejś sprawy	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej
	[%] badanych			
	1,34	3,36	55,7	39,6

Jak wynika z tabeli nr 16, studenci odwiedzają dziekanat najczęściej kilka razy w semestrze.

²² Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3a Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. Stan na 10.09.2021 r.

Tabela nr 17. Godziny otwarcia dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena godzin otwarcia dziekanatu jako umożliwiających sprawne załatwianie spraw	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
	24,58	58,25	9,09	5,05	3,03

Jak wynika z tabeli nr 17 godziny otwarcia dziekanatu pozwalają na sprawne załatwienie spraw. Uznało tak ok. 83 % studentów, przeciwnego zdania było ok. 7%.

Tabela nr 18. Przekazywanie informacji przez pracowników dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena przekazywania przez pracowników dziekanatu w sposób wyczerpujący następujących informacji	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
	Informacje dotyczące toku studiów	37,58	46,31	9,40	5,03
Informacje dotyczące spraw stypendialnych	32,16	41,34	18,37	3,89	4,24

Jak wynika z tabeli nr 18 zdecydowana większość badanych jest zadowolona ze sposobu przekazywania przez pracowników dziekanatu informacji dotyczących toku studiów (83,89%) i spraw stypendialnych (73,5%). Niezadowolenie wykazuje niewielu badanych.

Tabela nr 19. Praca dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ogólna ocena pracy dziekanatu	Bardzo dobra	Dobra	Przeciętna	Zła	Bardzo zła	Nie mam zdania
	[%] badanych					
	40,79	35,86	12,17	2,30	0,99	7,89

Jak wynika z tabeli nr 19 dobrze i bardzo dobrze pracę dziekanatu ocenia ok. 77% badanych, natomiast źle i bardzo źle – tylko ok. 9%.

Badani wypełniając Ankietę ewaluacyjną zgłosili uwagi i propozycje zmierzające do usprawnienia pracy dziekanatu. Niektórzy prosili o zmiany godzin otwarcia dziekanatów („czynny w bardzo niedogodnych dla wszystkich godzinach”), wydłużenia czasu pracy i ich dostępności również we czwartki. Nieliczni wskazywali na brak szacunku i cierpliwości do studenta ze strony niektórych pań pracujących w dziekanatach, ich brak zaangażowania i otwartości do studenta, a także na nieprzyjazne, niemiłe nastawienie. Jeden badany miał „jedyne zastrzeżenie co do jakości udzielanych informacji w sprawach stypendialnych” (dotyczącej zakwalifikowania publikacji). Chwalili dziekanat kierunku Prawo. Niektórzy pisali, że „Nie mam zastrzeżeń co do pracy dziekanatu, według mnie jest wszystko w porządku”.

Wnioski (rekomendacje dla WZJK):

Na Wydziale Prawa organizacyjne oraz techniczne warunki kształcenia, a także sposób organizacji studiów podlega stałemu monitoringowi.

Widoczna jest skuteczna dbałość jego władz o jakość i poprawę infrastruktury, czego przejawem jest m.in. remont części budynku wydziału rozpoczęty we wrześniu 2020 r.

Informacje na temat kształcenia udostępniane na stronie internetowej wydziału sformułowane są w sposób przejrzysty i czytelny dla studentów.

Organizacja zajęć przebiega sprawnie. Opinie studentów wskazują na prawidłowe i zadowalające funkcjonowanie dziekanatu.

W ramach monitorowania warunków kształcenia i organizacji studiów uwagi oraz propozycje zgłoszone przez studentów zostaną poddane analizie.

Realizacja rekomendacji WZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

Część rekomendacji WZJK z poprzedniego roku akademickiego została, w miarę możliwości, zrealizowana.

Wdrożono postulat wcześniejszego niż dotychczas zamieszczania harmonogramu zajęć w USOS. Obecnie jest on umieszczany w tym systemie na dwa tygodnie przed rozpoczęciem zajęć w danym semestrze.

Natomiast realizacja postulatu dotyczącego poprawy zwiększenia księgozbioru o najważniejsze aktualne podręczniki, monografie i komentarze do kodeksów, zwiększenia księgozbioru do wypożyczenia, wydłużenia godzin pracy biblioteki, uproszczenia skomplikowanego sposobu zamawiania książek nie należy do kompetencji władz dziekańskich. Należy jednakże podkreślić, że biblioteka systematycznie dba o powiększanie księgozbiorów.

Nie został wprowadzony postulowany system samodzielnego ustalania planu zajęć, gdyż wymagałoby to zmiany całego systemu organizacji programu studiów.

Postulat kumulowania zajęć w dwóch dniach lub prowadzenia ich tylko w godzinach porannych w celu umożliwienia studentom pracy uznano, w ocenie władz dziekańskich, za niezasadny i niemożliwy do realizacji ze względu na zasoby infrastrukturalne oraz remont budynku przy ulicy Mickiewicza 1.

Wydłużenie godzin godziny pracy dziekanatu w okresie październik - listopad ze względu na składanie wniosków stypendialnych uznano za niepotrzebne. Wydaje się, że zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych godziny pracy dziekanatu są dobrze zaplanowane. Warto zauważyć, że dziekanat studiów niestacjonarnych funkcjonuje w tygodniu, a także w weekendy zjazdowe. Sprawy załatwiane są na bieżąco, więc trudno zarzucić zwłokę. Istnieje też możliwość konsultacji mailowej i telefonicznej z pracownikami dziekanatu, również poza godzinami przyjęć interesantów.

Postulat zwiększenia możliwości wysyłania do dziekanatów wniosków w sposób elektroniczny został zrealizowany.

5. MONITOROWANIE WSPARCIA STUDENTÓW I DOKTORANTÓW W PROCESIE UCZENIA SIĘ

Proces monitorowania wsparcia studentów i doktorantów w procesie uczenia się na Wydziale Prawa UwB²³ następuje według kryteriów zawartych w § 11 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r.

1) wsparcie dydaktyczne (m.in. powołanie opiekuna roku i opiekuna praktyk, konsultacje nauczycieli akademickich)

W zakresie wsparcia dydaktycznego na Wydziale Prawa UwB w roku akademickim 2020/2021 powołano dla każdego roku każdej formy studiów opiekunów roku (łącznie 18 osób) oraz opiekunów praktyk (łącznie 18 osób). Każdy rocznik rozpoczyna swoje studia od spotkania inauguracyjnego z władzami wydziału, samorządem studenckim, przedstawicielami organizacji studenckich i kół naukowych oraz opiekunami roku, na którym przekazywane są wszystkie niezbędne informacje dotyczące różnych form i zakresów wsparcia w studiowaniu, przedstawiane są koła naukowe i możliwości rozwoju/aktywności studenckiej. W roku akad. 2020/2021 część spotkań odbyła się w formie zdalnej. W razie potrzeby podobne spotkania

²³ Decyzja nr 8 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie procedury wsparcia dla studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych w procesie uczenia się na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku.

organizowane były w trakcie roku akademickiego, np. w sprawie ankiet oraz w sprawie sylabusów. Ze względu na reżim sanitarny spotkania odbywały się w formie zdalnej i jedynie z przedstawicielami samorządu studenckiego, którzy byli proszeni o przekazywanie informacji. Przejaw wsparcia studentów stanowiło im umożliwienie odbycia przez nich studiów w trybie IOS (16 osób) i IPS (4 osoby).

Terminy konsultacji opiekunów roku i opiekunów praktyk, podobnie jak wszystkich pozostałych nauczycieli akademickich umieszczane były w systemie USOS. Z każdym pracownikiem zapewniony był stały kontakt mailowy. Konsultacje odbywały się w każdym tygodniu zarówno w terminach stałych, jak i ustalonych indywidualnie. W przypadku problemów z kontaktem w dobie ograniczeń pomocą służyli prodziekan ds. dydaktyki i pracownicy dziekanatów.

2) wsparcie naukowe (m.in. działalność kół i obozów naukowych, organizacja konferencji studenckich i doktoranckich, udział w konferencjach)

Wsparcie naukowe przejawia się działalnością kół naukowych. Obecnie na Wydziale Prawa funkcjonują 24 koła, przede wszystkim o zasięgu wydziałowym, ale również uniwersyteckim. Ich zainteresowania tematyczne obejmują wszystkie nauczane w toku studiów działy prawa, co pozwala studentom na indywidualne pogłębianie wiedzy. W celu zapewnienia najwyższej jakości opieki przyjęto, że pracownik uczelni powinien być opiekunem nie więcej niż dwóch kół naukowych, a w obszarze ich działalności posiadać znaczący dorobek naukowy. Funkcjonuje też wiele organizacji studenckich, w tym o zasięgu międzynarodowym i branżowym. Część organizacji studenckich działa w obszarze sportu, turystyki, innowacji, biznesu, sztuki. Do ich dyspozycji przeznaczono, m.in. halę sportową, siłownię, ośrodki wypoczynkowe, bazę wędkarską, akademickie inkubatory przedsiębiorczości, szereg centrów, fundacji i stowarzyszeń działających na wydziale. W innych budynkach UwB służy im także m.in. aula widowiskowa, sale teatralne, tzw. Sara i Feniks. Niezależnie od środków przekazywanych kołom naukowym na ich funkcjonowanie i organizowane przez nie projekty, Dziekan Wydziału Prawa, na wniosek studentów, finansował ich uczestnictwo w konferencjach oraz koszty publikacji naukowych. Te i inne formy wsparcia studentów w nauce przynoszą efekty, co znajduje odzwierciedlenie, m.in. we wnioskach stypendialnych.

3) wsparcie materialne (m.in. stypendia naukowe, zakwaterowanie w domach studenta)

W obszarze wsparcia materialnego Wydział Prawa zapewnia pełen zakres pomocy

stypendialnej na zasadach przewidzianych przepisami ustawowymi. W roku akademickim 2020/2021 studenci Wydziału Prawa otrzymali następujące stypendia: stypendium rektora studia stacjonarne – 179, stypendium rektora studia niestacjonarne – 50, stypendium socjalne studia stacjonarne – 154, stypendium socjalne studia niestacjonarne – 44, zapomogę (studia stacjonarne - 11 i studia niestacjonarne - 6) – 17, stypendium dla osób niepełnosprawnych (studia stacjonarne - 14, studia niestacjonarne - 15) – 29 oraz stypendium dla cudzoziemców – Stypendyści Rządu RP – 17. Dodatkowym wsparciem finansowym było w tym roku przyznanie zapomóg finansowych studentów, którzy w wyniku sytuacji związanej z COVID-19 stracili zatrudnienie lub utracili część zarobków.

Z zakwaterowania w domach studenta w roku akad. 2020/2021 skorzystało 64 studentów.

Każdego roku Dziekan Wydziału Prawa przyznaje nagrody najaktywniejszym studentom, co motywuje do zdobywania osiągnięć naukowych, organizacyjnych i sportowych. Decyzją nr 13/2021 z dnia 8 czerwca 2021 roku Dziekan Wydziału Prawa przywrócił nadawanie nagrody „Aktywny Student”.

4) inne formy wsparcia (m.in. wsparcie dla studentów niepełnosprawnych)

W ramach innych form wsparcia funkcjonuje stały i rozbudowany system. Obejmuje różne aspekty – merytoryczne (naukowe oraz dydaktyczne, materialne, organizacyjne itp.). System wsparcia dostosowany jest również do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Powołany jest pełnomocnik ds. osób z niepełnosprawnościami – uniwersytecki, jak i wydziałowy. Uchwalony został Program działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych oraz szereg rozwiązań alternatywnych dla osób niepełnosprawnych. Opracowano szczegółowe wskazówki dotyczące pracy ze studentami niemówiącymi, niesłyszącymi, niewidomymi, działa wypożyczalnia sprzętu specjalistycznego.

W zakresie wsparcia studentów na rynku pracy zapewnia się, m.in. współprowadzenie zajęć przez doradcę zawodowego, odrębnie w ramach każdego z proseminariów. Studenci mogą również korzystać z oferty Biura Karier w zakresie doskonalenia kompetencji miękkich (stale aktualizowane pakiety warsztatów dostępne na stronie internetowej).

Organizowane są kursy przygotowujące do aplikacji prawniczych oraz liczne spotkania z praktykami prawa. Funkcjonuje też Centrum Praktyk Sądowych.

Studenci aktywni oraz posiadający szczególne potrzeby (np. osoby z niepełnosprawnością, pracujące, studiujące więcej niż jeden kierunek lub wychowujące

dzieci) mogą studiować w indywidualnym trybie, łącznie z dostosowanymi i ustalonymi indywidualnie terminami zaliczeń, przenoszeniem zajęć między latami i opieką wybranego tutora, zgodnie z odpowiednimi przepisami regulaminu studiów.

5) dostępność informacji o formach wsparcia

Wydział zapewnia dostępność informacji o istniejących formach wsparcia. Studenci mają stały, bieżący dostęp do informacji na temat systemu wsparcia stypendialnego, dydaktycznego, naukowego i organizacyjnego w przejrzystych i intuicyjnych zakładkach na stronie internetowej. Strona wydziału jest nowoczesna, responsywna, dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością i dwujęzyczna (a uniwersytecka – czterojęzyczna). W dużym zakresie wykorzystywany jest także system USOS (zawsze aktualny) oraz media społecznościowe.

Informacje dotyczące kierunków studiów, programów studiów, sylabusów przedmiotów, rozkładu zajęć dydaktycznych oraz wymiany studenckiej i doktoranckiej dostępne są na stronie internetowej Wydziału Prawa oraz w systemie USOS.

Należy podkreślić, że wieloaspektowe wsparcie studentów zapewniają, rozwijają i monitorują władze dziekańskie, dziekanaty i wydziałowy zespół ds. jakości kształcenia.

Wnioski (rekomendacje dla WZJK):

Wydział Prawa okazuje studentom, doktorantom i uczestnikom studiów doktoranckich wsparcie pod względem dydaktycznym, naukowym i materialnym. Udziela znaczącej pomocy osobom niepełnosprawnym i innym będącym w trudnej sytuacji. Przystępnie podane informacje na temat form wsparcia umieszcza na stronie internetowej.

Realizacja rekomendacji WZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego: Nie sformułowano wówczas rekomendacji.

6. OCENA MOBILNOŚCI STUDENTÓW I DOKTORANTÓW ORAZ STOPNIA UMIEDZYNARODOWIENIA KSZTAŁCENIA

Analiza i ocena mobilności studentów i doktorantów oraz stopnia umiędzynarodowienia kształcenia na Wydziale Prawa²⁴ następuje według kryteriów zawartych w § 10 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r.:

²⁴ Decyzja nr 9 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie procedury monitorowania mobilności studentów i doktorantów oraz stopnia umiędzynarodowienia kształcenia.

1) funkcjonowanie wymiany studentów i doktorantów w ramach umów pomiędzy uczelniami w zakresie programów mobilności studentów i doktorantów

Wydział Prawa realizuje wymiany studenckie przede wszystkim w ramach programu Erasmus+. W roku akademickim 2020/2021 miał podpisanych 79 umów Erasmus+ z uczelniami europejskimi. W tym okresie na wymianie przebywało 14 studentów. W ramach programu Erasmus funkcjonuje także element praktyk zagranicznych. W roku akad. 2020/2021 zrekrutowano 3 studentów na praktykę zagraniczną współfinansowaną, która została zrealizowana jako praktyka absolwencka z funduszy Erasmus+. W okresie tym na wydziale studiowało 30 studentów zagranicznych. Na rok akademicki 2021/2022 zgłosiło się 41 osób (stan na 10.06.2021 r.).

W roku akademickim 2020/2021 wymiana studentów odbywała się także na podstawie innych umów spoza programu Erasmus. Na podstawie umowy z University of Tsukuba w Japonii w wymianie uczestniczyły 2 studentki z kierunku Prawo. Na podstawie nowo podpisanej umowy z Syracuse University College of Law 1 studentka z kierunku Prawo zrealizowała wymianę w semestrze zimowym w roku akad. 2019/2020. Na podstawie umów z 3 uniwersytetami z Chin, na wydziale studiowało 4 studentów.

Należy przy tym zauważyć, że na Wydziale Prawa nie funkcjonuje odrębny program mobilności doktorantów. Mogą oni korzystać z kierowanej do nich oferty wymiany w zakresie LLP-Erasmus. W ramach Programu Mobilności Studentów i Doktorantów MOST nie przyjęto w roku ak. 2020/21 żadnego doktoranta.

2) funkcjonowanie sformalizowanego systemu zasad zaliczania osiągnięć studentów i doktorantów (punktów i ocen)

W ramach wymiany międzynarodowej na Wydziale Prawa funkcjonują zasady uznawania przedmiotów zaliczonych przez studentów w trakcie pobytu za granicą zatwierdzone przez odpowiedniego prodziekana. Z kolei, wobec doktorantów wymieniony system wynika z przyjętego programu kształcenia (znowelizowanego Uchwałą Nr 2581 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 22 czerwca 2017 r. w sprawie programu kształcenia na studiach doktoranckich stacjonarnych i niestacjonarnych obowiązującego w cyklach kształcenia rozpoczynających się od roku ak. 2017/2018 oraz wzoru z sprawozdania z pracy naukowej doktoranta), gdzie m.in. określono zasady (podstawowe sposoby) weryfikacji efektów kształcenia.

Należy nadmienić, iż w ramach studiów doktoranckich w roku akademickim 2020/2021 zajęcia dydaktyczne w łącznym wymiarze 2 534 godziny prowadziło 42

doktorantów.

- 3) *wykorzystanie doświadczeń zdobytych przez studentów i doktorantów podczas kształcenia realizowanego na innych uczelniach pod kątem poprawy jakości kształcenia (np. uatrakcyjnienie oferty dydaktycznej, zmiana sposobu prowadzenia zajęć)*

Wymiana międzynarodowa stała się inspiracją do zorganizowania na Wydziale Prawa UwB programu przedmiotów, które mogą być prowadzone w językach obcych. W roku akademickim 2020/2021 lista obejmowała 82 przedmioty w jęz. angielskim, 2 przedmioty w jęz. niemieckim, 12 przedmiotów w jęz. rosyjskim i 4 przedmioty w jęz. hiszpańskim oraz 1 przedmiot w jęz. francuskim.

Od kilku lat na zajęcia w językach obcych uczęszczają nie tylko studenci zagraniczni, ale także studenci Wydziału Prawa, którzy mają prawo do realizacji zajęć w językach obcych w ramach swoich specjalizacji. Taka oferta merytoryczna stała się także powodem do wzrostu liczby przyjeżdżających studentów. Studenci polscy uczęszczający na takie przedmioty rozwijają umiejętności językowe w zakresie przedmiotów prawnych, a w związku z tym coraz pewniej czują się podczas wszelkiego rodzaju rozmów kwalifikacyjnych i egzaminów sprawdzających nie tylko komunikatywność językową, ale także znajomość fachowego słownictwa. Prowadzenie zajęć w językach obcych wymaga także innych metod kształcenia. Odtwarzane są więc materiały multimedialne z oryginalnym lektorem oraz analizowane akty prawne i orzecznictwo obcych państw i sądów w innych językach.

Warto podkreślić, iż reforma kształcenia na kierunku prawo wprowadziła obowiązek zaliczenia przedmiotu specjalizacyjnego w języku obcym studentom IV i V roku studiów. W pozostałych programach studiów na wszystkich kierunkach oferowanych na wydziale wprowadzono natomiast możliwość wyboru przedmiotu do zaliczenia w języku obcym. Na studiach II stopnia (wykonując uchwałę Senatu UwB) wprowadzono „Specjalistyczne warsztaty językowe” w wymiarze 30 godzin, a na studiach I stopnia liczbę godzin lektoratu podniesiono do 120.

W roku akad. 2020/2021 do kierownika studiów doktoranckich nie wpłynęła żadna propozycja wykorzystania doświadczeń zdobytych przez doktorantów podczas kształcenia realizowanego na innych uczelniach pod kątem poprawy jakości kształcenia.

- 4) *opinie przekazane przez studentów i doktorantów przyjeżdżających (polskich i zagranicznych) na temat realizowanych na uczelni studiów w stosunku do oczekiwań w tym zakresie (np. sprawy organizacyjne, życie studenckie, system nauczania, relacje student/doktorant – nauczyciel akademicki)*

Doświadczenia studentów studiujących w ramach programów na zagranicznych

uczelniah zmotywowały do zapewnienia stałej pomocy studentom przyjeżdżającym na Wydział Prawa. Jest on partnerem w sieci ESN (Erasmus Student Network), w ramach którego realizowana jest pomoc organizacyjna dla studentów zagranicznych przyjeżdżających do Białegostoku.

Koordynatorzy Programu Erasmus+ (dr Magdalena Rutkowska-Sowa, dr Karolina Zapolska oraz mgr Kamila Bezubik) są w stałym kontakcie ze wszystkim studentami zagranicznymi przebywającymi na Wydziale Prawa. Studenci pozytywnie oceniają zarówno warunki do studiowania (doskonała baza lokalowa, zajęcia prowadzone w grupach dla studentów zagranicznych – specjalnie przygotowane zajęcia, możliwość uczestnictwa w wykładach gości zagranicznych), jak i zaangażowanie kadry prowadzącej zajęcia (możliwość stałego kontaktu, konsultacje mailowe i osobiste, dobrze opracowane materiały do zajęć).

W szczególnej sytuacji postawił wydział wybuch pandemii COVID-19, jednak wszyscy studenci zagraniczni studiujący na nim otrzymali stosowną opiekę. Informacje o wszelkich zmianach i zasadach epidemiologicznych pojawiające się ze strony rządowej były natychmiast tłumaczone i wysyłane studentom. Prowadzone były także zajęcia w trybie zdalnym tak, że każdy student mógł ukończyć realizowane przedmioty. Stały kontakt utrzymywany był także ze studentami Wydziału Prawa UwB przebywającymi za granicą. Badania ankietowe wśród studentów przyjeżdżających prowadzi zespół osób przeprowadzający ankiety wśród studentów Wydziału Prawa.

W roku ak. 2019/2020 opinii studentów i doktorantów przyjeżdżających (polskich i zagranicznych) na temat realizowanych na uczelni studiów w stosunku do oczekiwań nie stwierdzono. Doktoranci Wydziału Prawa mogą natomiast formułować opinie z własnej inicjatywy i kierować je do kierownika studiów, bądź zawierać w anonimowych ankietach funkcjonujących w ramach systemu USOS.

5) udział studentów i doktorantów w zajęciach prowadzonych przez profesorów wizytujących lub zajęciach prowadzonych w językach obcych

Udział w zajęciach z zagranicznymi wykładowcami ograniczał się w roku akademickim 2020/2021 do udziału w zajęciach zdalnych. Wydział Prawa gościł zdalnie 4 wykładowców w ramach programu Erasmus (2 z USA i po 1 z Rosji i Bułgarii), nie było natomiast żadnego profesora wizytującego w ramach innego programu. Jak wskazano powyżej, studenci IV i V roku kierunku prawo obowiązkowo uczęszczają na zajęcia w j. obcym. W roku akademickim 2020/2021 uruchomiono w tym zakresie 7 przedmiotów w j. angielskim na studiach stacjonarnych (Introduction to American Legal System, Theory and

Practice of Restorative Justice, Introduction to Forensic Science, Introduction to International Trade Law, Introduction to ADR, Fundamental rights protection in the Council of Europe, Competition and Consumer Protection in the EU) oraz 2 na studiach niestacjonarnych (Theory and Practice of Restorative Justice oraz Introduction to ADR). Nikt z doktorantów nie uczestniczył w tego typu zajęciach.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie zapewnienia odpowiednich warunków studentom przebywającym na Wydziale w ramach programu Erasmus+, w opinii 1 studenta/studentki, przyniosły określone rezultaty²⁵. Ze względu na wypełnienie jednej ankiety zrezygnowano z tabelarycznego ukazania jej wyników.

Jako satysfakcjonujące badany/a określił/a wszystkie aspekty organizacji studiów w ramach Programu Erasmus+, pracę kadry Wydziału Prawa UwB oraz organizację procesu kształcenia prowadzonego na nim.

W ramach ogólnej oceny poziomu i organizacji procesu kształcenia na naszym wydziale w porównaniu do wydziału macierzystego ankietowany/a stwierdził/a, że Uniwersytet w Białymstoku był przyjaźnie nastawiony na pomoc dla studentów z wymiany zagranicznej. Doceniał/a szybki kontakt e-mailowy i przekaz łatwych rozwiązań. „Gdy jesteś daleko od domu (swego kraju) to jest bardzo pomocne”.

Wnioski (rekomendacje dla WZJK):

Wydział Prawa dba o rozwój mobilności studentów i doktorantów. W tym celu nawiązuje współpracę z uczelniami innych państw. Dzięki temu posiada bogatą i różnorodną ofertę. Następująca w ramach realizacji tych umów mobilność studentów i doktorantów prowadzi do umiędzynarodawiania ich kontaktów.

Na wydziale funkcjonuje sformalizowany system zasad zaliczania osiągnięć studentów (punktów i ocen).

Wydział oferuje szereg wykładów z różnych dziedzin prawa prowadzonych w 5 językach. Pozwala to na wzbogacenie specjalistycznego słownictwa oraz rozwinięcie umiejętności językowych studentów.

Student/studentka przebywający/a na Wydziale Prawa w ramach międzynarodowej wymiany z pobytu była bardzo zadowolona.

²⁵ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów programu Erasmus na Wydziale Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety „Evaluation form for the international (PhD) students” stanowiącej Załącznik nr 4b Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. Stan na 10.09.2021 r.

Realizacja rekomendacji WZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

Rekomendacja UZJK zalecająca zwiększenie mobilności i umiędzynarodowienia została zrealizowana.

7. UZYSKIWANIE OPINII ABSOLWENTÓW UCZELNI O PRZEBIEGU ODBYTYCH STUDIÓW

Uzyskanie opinii absolwentów uczelni o przebiegu odbytych studiów nastąpiło na podstawie § 12 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. Odbyło się ono poprzez przeprowadzenie anonimowych badań ankietowych wśród absolwentów Wydziału Prawa z rocznika 2020/2021²⁶. Wśród absolwentów Wydziału Prawa UwB zostały przeprowadzone badania ankietowe dotyczące oceny programu studiów, kadry dydaktycznej, organizacji procesu kształcenia i osiągniętych efektów uczenia się²⁷.

Dokonano badania 358 absolwentów studiów, którzy obronili pracę dyplomową, odebrali dyplom w okresie do końca września 2021 r. i wyrazili chęć udziału w badaniach, co stanowi 59,1% wszystkich ubiegłorocznych absolwentów. Wyniki analiz kwestionariuszy ankiet przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela nr 20. Przydatność studiów w rozwijaniu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Ocena stopnia przydatności studiów w rozwijaniu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych	Bardzo dużym	Dużym	Średnim	Małym	Bardzo małym	Brak odpowiedzi
	[%] badanych					
Znajomości zagadnień teoretycznych	36,26	58,02	5,58	0,09	0,0	0,02
Umiejętności rozwiązywania praktycznych problemów	16,14	43,09	31,37	8,09	1,23	0,0
Zdolności do wykonywania zawodów zgodnych z profilem ukończonych studiów	16,64	44,49	29,15	6,89	2,68	0,11
Umiejętności pracy zespołowej	41,93	37,41	15,94	4,41	0,18	0,09
Umiejętności komunikacyjnych z innymi	52,53	33,97	10,56	2,76	0,08	0,07

²⁶ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród absolwentów Wydziału Prawa z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta absolwenta” stanowiącej Załącznik nr 5 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. Stan na 10.09.2021 r.

²⁷ Decyzja nr 10 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie procedury uzyskiwania opinii absolwentów uczelni o przebiegu odbytych studiów.

ludźmi						
Umiejętności samodzielnego doksztalcania się	51,84	38,23	7,50	2,40	0,0	0,02
Wiedzy o świecie	33,67	48,17	15,98	2,00	0,08	0,07
Możliwości realizacji własnych zainteresowań	33,62	38,12	20,08	5,98	1,40	0,77

Jak wynika z tabeli nr nr 20, odbyte studia umożliwiły absolwentom, w bardzo dużym lub dużym stopniu, nabycie wielu umiejętności. Zdecydowanie najlepiej, w ich ocenie, pozwoliły one rozwinąć znajomość zagadnień teoretycznych (94,28%), posiadać umiejętność samodzielnego doksztalcania się (90,07%) oraz umiejętności komunikacyjne z innymi ludźmi (86,50%). W tej kategorii najrzadziej wskazywano na nabycie umiejętności rozwiązywania praktycznych problemów (59,23%).

Tabela nr 21. Poszczególne elementy procesu dydaktycznego w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego na kierunku studiów	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy	Brak odpowiedzi
	[%] badanych						
Wykłady	47,85	46,65	5,36	0,06	0,04	0,0	0,0
Ćwiczenia i konwersatoria	36,15	48,19	13,21	2,42	0,0	0,0	0,0
Seminaria i proseminaria	58,20	25,28	13,29	2,02	1,19	0,0	0,0
Przedmioty fakultatywne	25,91	53,01	9,47	1,62	0,10	9,17	0,69
Lektoraty	37,04	45,60	11,06	0,10	0,04	5,91	0,20
Warsztaty i laboratoria	17,11	25,24	15,33	0,16	0,02	41,55	0,57
Praktyki i zajęcia poza Uczelnią	27,72	30,64	12,78	0,19	1,12	27,34	0,18
Indywidualne konsultacje	50,67	34,75	11,15	1,98	0,13	0,02	1,27
Organizacja studiów (rozkład zajęć itp.)	40,65	39,64	16,53	2,97	0,14	0,0	0,0

Jak wynika z tabeli nr 21, zdecydowana większość absolwentów najwyżej (bardzo dobrze i dobrze) oceniła, w kolejności, wykłady (94,50%), indywidualne konsultacje (85,42%), seminaria i proseminaria (83,48%), ćwiczenia i konwersatoria (83,34%) oraz lektoraty (82,64%).

Na pytanie: „Co Pana/Pani zdaniem należałoby zmienić, by poprawić ogólną jakość kształcenia?” odpowiedzi udzieliła tylko część badanych. W szczególności sugerowali oni:

zwiększenie liczby zajęć z wykorzystaniem multimediiów, zwiększenie upracticznienia zajęć („większy nacisk na edukację umożliwiającą późniejsze wykorzystanie w pracy w danym zawodzie”, więcej kazuów na zajęciach i pisanie pism procesowych, przygotowanie do aplikacji), wprowadzenie większej liczby godzin ćwiczeń z procedur, mniej zajęć z prawa karnego, mniej zajęć z teorii i filozofii prawa, więcej zajęć specjalizacyjnych, zwiększenie liczby godzin praktyk poza uczelnią, ograniczenie liczby zajęć fakultatywnych, zwiększenie liczby ćwiczeń, wprowadzenie większej liczby egzaminów ustnych, zwiększenie wymagań studentom niestacjonarnym, zrezygnowanie z nauczania zdalnego, poprawienie kontaktu student-pracownik (bez podania czego problem dotyczy), zwiększenie aktywności promotora przy pisaniu pracy magisterskiej, zwiększenie zaangażowania prowadzących w kształcenie zdalne, lepsze przygotowanie, większa przejrzystość prezentowanych treści. Niektórzy pisali: „wszystko jest na bardzo wysokim poziomie”.

Tabela nr 22. Kompetencje nauczycieli akademickich i innych pracowników Uniwersytetu w Białymstoku w opinii jego absolwentów

Ocena kompetencji nauczycieli akademickich i innych pracowników Uniwersytetu w Białymstoku	Wysocki poziom profesjonalizmu	Raczej wysoki poziom profesjonalizmu	Zróżnicowany poziom profesjonalizmu	Raczej niski poziom profesjonalizmu	Niski poziom profesjonalizmu	Brak odpowiedzi
	[%] badanych					
Wśród profesorów i doktorów habilitowanych	74,65	21,70	3,60	0,02	0,0	0,02
Wśród doktorów	66,14	18,58	15,01	0,09	0,06	0,09
Wśród magistrów	50,19	34,45	15,16	0,06	0,09	0,02
Wśród pracowników dziekanatu	65,96	27,17	3,18	2,30	1,25	0,09
Wśród pracowników sekretariatu	64,95	28,89	4,19	1,82	0,0	0,09

Jak wynika z tabeli nr 22 zdecydowana większość absolwentów wysoko ocenia profesjonalizm pracowników administracji wydziału oraz wykładowców. Uważa, że najwyższy poziom (wysoki i raczej wysoki) występuje, w kolejności wśród: profesorów i doktorów habilitowanych (96,35%), pracowników sekretariatu (93,84%) oraz pracowników dziekanatu (93,13%)

Tabela nr 23. Możliwość ponownego wyboru kierunku studiów w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Ocena możliwości ponownego wyboru kierunku studiów	Ten sam kierunek na UwB	Ten sam kierunek na innej uczelni	Inny kierunek na UwB	Inny kierunek na innej uczelni	Brak odpowiedzi
	[%] badanych				
	67,29	3,85	24,81	4,03	0

Jak wynika z tabeli nr 23, większość absolwentów ponownie wybrałyby Prawo, Administrację, Bezpieczeństwo narodowe lub Kryminologię jako kierunek studiów (71,14%).

Wnioski (rekomendacje dla WZJK):

Wyniki przeprowadzonych wśród absolwentów Wydziału Prawa badań potwierdziły nabycie przez nich w znacznym stopniu różnych umiejętności. Jako prawidłowe badani ocenili funkcjonowanie większości elementów procesu dydaktycznego. Zwrócili uwagę na potrzebę zwiększenia ilości zajęć o charakterze praktycznym.

Docenili też profesjonalizm pracowników administracji i wykładowców. Jest on wynikiem stałej dbałości wydziału o jakość pracy wykonywanej przez osoby na nim zatrudnione.

Na uwagę zasługuje fakt, że zarówno Wydział Prawa, jak i Uniwersytet w Białymstoku postrzegane są dobrze.

Realizacja rekomendacji WZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

W ramach rekomendacji WZJK nadal, jak to się czyni od kilku lat, należy dążyć do zwiększenia aktywności absolwentów przy wypełnianiu kwestionariuszy ankiet. Na spotykaniu ze studentami Dziekan Wydziału Prawa i Prodziekan ds. Dydaktyki omówili procedury wypełniania ankiet zapewniające anonimowość. Samorząd studencki aktywnie włączył się w kampanię promującą wypełnianie ankiet wśród studentów V roku studiów.

Realizacja postulatu dotyczącego wprowadzenia większej liczby zajęć praktycznych odbywa się od kilku lat poprzez zmiany w planach studiów, organizację warsztatów i spotkań z praktykami, Centrum Praktyk Sądowych i Studenckiej Poradni Prawnej.

Postulat uatrakcyjnienia sposobu prowadzenia zajęć, w tym częstszego wykorzystywania przez prowadzących prezentacji multimedialnych, wyższego poziomu nauczania, zwiększenia zainteresowania seminariami przez prowadzących, sprawniejszej

komunikacji prowadzących ze studentami drogą elektroniczną, prowadzenia zajęć w mniejszych grupach, zwiększenia liczby zajęć w e-learningu, lepszej organizacji zajęć, wcześniejszego informowania o zmianach dotyczących zajęć został przekazany pracownikom dydaktycznym. Wymogi realizacji poszczególnych rodzajów zajęć są zgodne z sylabusami przedmiotów i uwzględniają różnice w formie zajęć. Władze dziekańskie na posiedzeniach gremiów wydziałowych oraz na spotkaniach z pracownikami podkreślają wagę jakości kształcenia, stawianych wymogów i relacji prowadzącego zajęcia ze studentami. Z powodu sytuacji epidemiologicznej Rektor UwB zezwolił na prowadzenie zajęć e-learningowych w większym zakresie, ale nie jest to stan oczekiwany przez władze wydziałowe.

Zarzut występowania w programach studiów polegających na powtarzaniu przedmiotów z I stopnia na drugim nie został potwierdzony. Ewentualna zbieżność nazw nie oznacza powtórzenia treści programowych.

Za niemożliwe uznano obecnie zwiększenie liczby specjalizacji ze względu na liczbę studentów i przepisy uniwersyteckie.

Należy podkreślić, że okres kształcenia zdalnego wymusił realizację większości postulatów, ale i ograniczył możliwe formy prowadzenia zajęć (dotyczące np. zmiany: godzin zajęć, wykładowców, podejścia do studentów niestacjonarnych, w pracy dziekanatu).

8. MONITOROWANIE RELACJI Z OTOCZENIEM SPOŁECZNO-GOSPODARCZYM W ODNIESIENIU DO PROGRAMU STUDIÓW

Monitorowanie relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów²⁸ nastąpiło na podstawie § 13 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. Odbyło się ono poprzez przeprowadzenie w 2021 r. anonimowych badań ankietowych wśród pracodawców dotyczących poziomu zatrudnionych przez nich absolwentów Wydziału Prawa UwB²⁹.

Jak co roku, pisma w sprawie przeprowadzenia badań zostały skierowane, w szczególności, do organów administracji samorządowej (od szczebla wojewódzkiego po

²⁸ Decyzja nr 11 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie procedury monitorowania relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów oraz Decyzja nr 12 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie zasad ankietowania pracodawców o poziomie zatrudnionych absolwentów w ramach wydziałowego systemu zapewniania jakości kształcenia.

²⁹ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród pracodawców z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta pracodawców o poziomie zatrudnionych absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku” opracowanego na Wydziale Prawa. Stan na 10.09.2021 r. Zob.: Decyzja nr 13 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie wzoru ankiety pracodawców o poziomie zatrudnionych absolwentów.

gminy w wybranych miejscowościach z woj. podlaskiego), organów administracji rządowej (województwo), organów ścigania (komendy policji szczebla wojewódzkiego i powiatowego, a nawet komisariaty), organów wymiaru sprawiedliwości oraz innych instytucji, np. Straż Graniczna, CBA, ABW itd. Zwrotnie, z potencjalnych miejsc zatrudnienia naszych absolwentów z terenu województwa podlaskiego, otrzymano 59 odpowiedzi. Ocena dokonana przez pracodawców nastąpiła według określonych poniżej kryteriów.

Tabela nr 24. Czynniki decydujące o zatrudnieniu absolwentów Wydziału Prawa UwB w opinii pracodawców

Ocena wiedzy, umiejętności i kompetencji absolwentów decydujących o zatrudnieniu absolwentów	Tak [%]	Nie [%]	Brak odpowiedzi [%]
Posiadana wiedza z zakresu prawa i administracji	89,0	6,7	3,3
Umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce	84,0	10,1	4,8
Umiejętność rozumienia i interpretacji przepisów prawnych	89,0	1,6	8,4
Umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania	91,0	0,0	8,4
Znajomość języka obcego	16,9	66,1	16,9
Umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie)	76,2	15,2	8,4
Dyplom ukończenia studiów na Wydziale Prawa UwB	47,4	42,3	10,0

Jak wynika z tabeli nr 24, czynniki, które, w ocenie pracodawców, zadecydowały o zatrudnieniu absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku według częstotliwości wskazań stanowiły:

- umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania (91,0%),
- posiadana wiedza z zakresu prawa i administracji oraz umiejętności rozumienia i interpretacji przepisów prawnych (po 89,0%),
- umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce (84,0%),
- umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie) (76,2%),
- dyplom ukończenia studiów na Wydziale Prawa (47,4%)
- znajomość języka obcego (16,9%).

Przygotowanie do pracy zawodowej absolwentów Wydziału Prawa UwB (w skali od 2 do 5) pracodawcy ocenili następująco: na ocenę niedostateczną – 0%, dostateczną – 8,4%, na ocenę dobrą – 52,5%, a na ocenę bardzo dobrą – 35,5%. Odpowiedzi nie udzieliło 1,6% badanych.

Tabela nr 25. Braki w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji u absolwentów Wydziału Prawa UwB w opinii pracodawców

Ocena braków w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji u absolwentów	Tak [%]	Nie [%]	Brak odpowiedzi [%]
Wiedza z zakresu prawa i administracji	11,8	72,8	15,2
Umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce	44,0	52,5	3,3
Umiejętności rozumienia i interpretacji przepisów prawnych	15,2	71,1	13,5
Umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania	13,5	74,5	11,8
Znajomość języka obcego	16,9	62,7	20,3
Umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie)	11,8	76,2	11,8

Jak wynika z tabeli nr 25 brakujące u absolwentów Wydziału Prawa UwB, w ocenie pracodawców, umiejętności i kompetencje, według częstotliwości wskazań stanowiły:

- umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce (44%),
- znajomość języka obcego (16,9%),
- umiejętność rozumienia i interpretacji przepisów prawnych (15,2%),
- umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania (13,5%),
- umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie) oraz posiadana wiedza z zakresu prawa i administracji (po 11,8%).

Nieliczni pracodawcy (23,8%) zgłosili uwagi. Postulowali zwiększenie liczby zajęć praktycznych (16,9%) i rozwiązywania kazuś (5%). Sugerowali naukę komunikacji interpersonalnej i pracy w zespole oraz naukę alternatywnych rozwiązań. Zwracali uwagę na potrzebę odbywania praktyk w Policji, zwiększenia liczby zajęć poza wydziałem i wprowadzenie zajęć z prawa budowlanego (po 1,6 %).

Ponadto, utrzymywanie relacji wydziału i jego studentów z otoczeniem społeczno-gospodarczym polega na współpracy z pracodawcami w ramach działalności wydziałowej rady konsultacyjnej. Podczas spotkań z przedstawicielami Wydziału Prawa, w szczególności, opiniują oni realizację efektów uczenia się zakładanych dla określonego kierunku studiów i przekazują swoje propozycje zmierzające do udoskonalenia jakości kształcenia - a tym samym – do podniesienia poziomu potencjalnych pracowników. W roku akad. 2020/2021 uczestniczyli oni też w spotkaniach z członkami Polskiej Komisji Akredytacyjnej w czasie jej wizytacji na kierunkach: Prawo (październik 2020 r.) i Administracja (styczeń 2021 r.).

Innym elementem relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest odbywanie przez studentów praktyk zawodowych w różnych organach, instytucjach, firmach. Uzyskanie opinii studentów na temat odbytych praktyk zawodowych³⁰ nastąpiło na podstawie § 1 ust. 10 Zarządzenia nr 30 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 30 września 2016 r. w sprawie studenckich praktyk zawodowych. W związku z tym we wrześniu 2021 r. zostały przeprowadzone anonimowe badania ankietowe wśród studentów Wydziału Prawa UwB dotyczące ich oceny organizacji i realizacji praktyk³¹. Kwestionariusz ankiety wypełniło 118 osób.

Badani odbyli praktyki, w szczególności, w następujących instytucjach: sądy, prokuratury, kancelarie adwokackie, radcowskie i notarialne, komendy wojewódzkie i powiatowe policji, urzędy skarbowe, urzędy gminy i miejskie, Państwowa Straż Pożarna, Ochotnicza Straż Pożarna, Samorządowe Kolegium Odwoławcze i Centrum Praktyk Sądowych.

Ocena dokonana przez studentów nastąpiła według określonych poniżej kryteriów.

Tabela nr 26. Organizacja i realizacja praktyki w opinii studentów

Ocena organizacji i realizacji praktyki	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Brak odpowiedzi
	[%] badanych					
Czy informacje na temat praktyk (ich organizacji i przebiegu) zawarte na stronie internetowej Wydziału Prawa UwB są zrozumiałe i pomocne?	53,63	33,92	6,55	1,67	0,0	4,21
Czy proces naboru na praktykę prowadzony przez Wydział Prawa UwB był przejrzysty i przyjazny dla studentów?	55,49	23,17	15,79	0,64	0,64	4,21
Czy praktyka odbywała się zgodnie z programem i regulaminem praktyk?	79,80	15,63	0,0	0,0	0,0	4,54
Czy miała Pani/miał Pan przydzielonego opiekuna praktyki w instytucji przyjmującej?	87,94	6,51	0,64	0,32	0,0	4,54
Czy instytucja przyjmująca właściwie zorganizowała przebieg praktyki (np.: zapoznała studenta ze strukturą organizacyjną zakładu	80,00	15,43	0,0	0,0	0,0	4,54

³⁰ Decyzja nr 14 Dziekana Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie zasad uzyskiwania opinii studentów o odbytych praktykach zawodowych w ramach wydziałowego systemu zapewniania jakości kształcenia.

³¹ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów Wydziału Prawa z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta oceny praktyk zawodowych” opracowanego na Wydziale Prawa. Stan na 10.09.2021 r.

pracy, z zasadami obiegu dokumentów, z przepisami regulującymi działanie zakładu pracy)?						
--	--	--	--	--	--	--

Jak wynika z tabeli nr 26, studenci bardzo wysoko ocenili poziom organizacji i realizacji praktyk. Według większości praktyka odbywała się zgodnie z jej programem i regulaminem, a instytucja przyjmująca właściwie zorganizowała jej przebieg (po 95,43%). Najczęściej praktykanci mieli przydzielonego opiekuna w instytucji przyjmującej (94,45%). Ok. 88% badanych uznała, że informacje na temat praktyk zawarte na stronie internetowej Wydziału Prawa UwB są zrozumiałe i pomocne. Znaczna ich część proces naboru na praktykę prowadzoną przez Wydział Prawa UwB określiła jako przejrzysty i przyjazny dla studentów (78,66 %). Tylko nieliczni byli niezadowoleni z organizacji i realizacji praktyki.

Tabela nr 27. Rezultaty praktyk w opinii studentów

Ocena rezultatów praktyki	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Brak odpowiedzi
	[%] badanych					
Czy praktyka pozwoliła Pani/Panu na zapoznanie się ze sferą techniczno-organizacyjną instytucji przyjmującej (np. poznanie struktury instytucji i przepisów regulujących jej działanie)?	81,58	13,85	0,0	0,0	0,0	4,54
Czy praktyka pozwoliła Pani/Panu na zapoznanie się ze sferą merytoryczną instytucji przyjmującej (np. przygotowywanie projektów pism i rozstrzygnięć w ramach prowadzonych postępowań)?	76,39	18,71	0,32	0,0	0,0	4,54
Czy praktyka spełniła Pani/Pana oczekiwania?	72,64	18,71	3,42	0,64	0,0	4,54
Czy wystąpiły czynniki utrudniające realizację praktyk?	1,29	0,0	0,32	16,91	76,90	4,54

Jak wynika z tabeli nr 27, zdecydowana większość studentów bardzo wysoko oceniła rezultaty odbytych przez nich praktyk. Uznali oni, że umożliwiły zapoznanie się z ich sferą merytoryczną (95,1%) oraz spełniły oczekiwania studentów (91,35%). Pozwoliły też na zapoznanie się ze sferą techniczno-organizacyjną instytucji przyjmującej (81,58%). W minimalnym zakresie stwierdzili wystąpienie czynników utrudniających realizację praktyk (1,29%). Tylko nieliczni byli niezadowoleni z rezultatów odbytych przez nich praktyk.

Około 16% studentów zgłosiło uwagi i opinie na temat praktyk. Podkreślali pozytywne aspekty praktyk (np.: „praktyka wiele mnie nauczyła”, „była bardzo przydatna”, „udane doświadczenie”) odbywanych w bardzo przyjaznej oraz pracowitej atmosferze. Instytucje, w której praktykowali uznali za bardzo dobre miejsce. Nieliczni zwracali uwagę na niewielką liczbę miejsc odbywania praktyk dla studentów kierunku Kryminologia. Jedni podkreślali dobrą opiekę ze strony wydziału, a nieliczni - „mało przejrzyste warunki zaliczenia praktyki ze strony uczelni”. Niezadowolenie jednego praktykanta wynikało z zakresu spraw, jakimi się zajmował, niespełniającego jego oczekiwań. Jako jedyne utrudnienie wskazywano obostrzenia panujące w związku z sytuacją pandemiczną.

Wnioski (rekomendacje dla WZJK):

W ocenie ankietowanych pracodawców istotnym czynnikiem decydującym o zatrudnieniu absolwentów Wydziału Prawa jest umiejętność posługiwania się przez nich regułami logicznego rozumowania oraz posiadana wiedza. Zasadniczo dobrze oceniają ich umiejętności i kompetencje niezbędne do pracy zawodowej.

Studenci odbywający praktyki w otoczeniu społeczno-gospodarczym pozytywnie ocenili poziom organizacji i realizacji praktyk, w tym zdalnych.

Realizacja rekomendacji WZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

W celu realizacji rekomendacji WZJK z poprzedniego roku akademickiego dotyczącej zwiększenia aktywności pracodawców przy wypełnianiu kwestionariuszy ankiet odbywają się rozmowy z ich przedstawicielami. Następuje to w ramach Rady Konsultacyjnej Wydziału Prawa, a także na bieżąco, przy okazji spotkań i konferencji (np. podczas Seminariów prawnych dla biznesu lub białostockiej łoży BCC).

Postulat zwiększenia liczby zajęć praktycznych jest stale realizowany. Praktycy mogą spotykać się z potencjalnymi praktykantami podczas wydarzeń z ich udziałem organizowanych na Wydziale Prawa UwB (w tym roku akademickim w większości spotkania odbywały się on-line). Studenci podczas odbywania praktyki są zdani na organizację pracy (a więc i na stopień zainteresowania praktykantem) instytucji przyjmującej. Studenci mają szerokie możliwości wyboru miejsca odbywania praktyk, w zależności od swoich możliwości (a czasem również w zależności od wyników osiągniętych na studiach). Ponadto, w planie studiów prawniczych realizowanym są takie przedmioty jak: Sporządzanie pism procesowych w sprawach karnych, Sporządzanie pism procesowych w sprawach cywilnych, Sporządzanie pism procesowych w sprawach administracyjnych, Sporządzanie wniosków grantowych;

Metodologia rozwiązywania kazusów (Case Law); Projektowa metoda pracy; Przygotowanie do egzaminów na aplikacje prawnicze; Alternatywne metody rozwiązywania sporów.

Zapotrzebowanie na przedmiot Prawo budowlane zostało przekazane prowadzącym przedmioty specjalizacyjne. Natomiast postulat prowadzenia zajęć z zakresu komunikacji interpersonalnej jest realizowany w ramach różnych przedmiotów ogólnoakademickich.

9. MONITOROWANIE KARIER ZAWODOWYCH ABSOLWENTÓW

Monitorowanie karier zawodowych absolwentów odbywa się na podstawie § 14 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. Badania ankietowe z tego zakresu prowadzi Dział Spraw Studenckich, Sekcja – Biuro Karier przy pomocy ankiety internetowej (CAWI) udostępnionej przez Uniwersytecki System Obsługi Studentów (USOS) za pomocą serwisu Ankieter. Jego rezultatem jest opracowanie p.t.: „Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2019/2020. Raport z badań.”³² Badaną populację stanowili absolwenci Uniwersytetu w Białymstoku, którzy ukończyli studia w roku akademickim 2019/2020.

Jak ustalono, w badaniu absolwentów Wydziału Prawa w okresie marzec - czerwiec 2021 r. uczestniczyło 108 osób (spośród 732 absolwentów). Według zbiorczych danych w czasie badań zatrudnionych było ponad 80% absolwentów wydziału. Większość ankietowanych (10), którzy wówczas nie pracowali twierdzili, że nie znaleźli pracy pomimo, że jej poszukiwali. Znaczna część badanych (7) zdecydowała się na kontynuację studiów, przez to nie poszukiwali pracy. Prawie 3/4 respondentów nie miało trudności ze zdobyciem zatrudnienia. Absolwenci najczęściej narzekają na brak ofert na lokalnym rynku pracy (21), brak doświadczenia (20) oraz nieatrakcyjne warunki zatrudnienia (20). Najwięcej osób znalazło pracę poprzez przeglądanie ofert w Internecie (52), szukając przez znajomych (29), zanosząc CV bezpośrednio do wybranych pracodawców (29) oraz poprzez praktyki lub staże w firmach (23). Zdecydowana większość ankietowanych (61%) wykonywała pracę, która jest zgodna z profilem studiów. Absolwenci Wydziału Prawa nie mają jednoznacznej opinii na temat tego, czy wykorzystują w swojej pracy umiejętności nabyte podczas studiów. Różnice w liczbie odpowiedzi są niewielkie. Co piąty absolwent wydziału jest zdania, że ukończone studia przygotowały go pod względem praktycznym do wykonywania zawodu. Jednak większość ankietowanych nie ma takiej opinii. Innego zdania jest 54% badanych. Natomiast

³² Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2019/2020. Raport z badań, Białystok, marzec-czerwiec 2021 r.

prawie połowa respondentów (48%) jest zdania, że studia przygotowały ich pod względem teoretycznym do wykonywania zawodu. Braki w tym aspekcie widzi nieco więcej niż 20% ankietowanych. Większość ankietowanych (43%) jest zdania, że studia pomogły im w wytrenowaniu umiejętności specjalistycznych związanych z kierunkiem studiów. Co piąty badany jest zdania, że czas studiów pomógł im na rozwinięcie umiejętności związanych z posługiwaniem się językiem obcym. Jednak większość ankietowanych (54%) nie jest zadowolonych z poziomu lektoratu na studiach. Większość absolwentów nie jest zadowolonych także pomocy wydziału w zakresie umiejętności informatycznych. Aż 71% badanych ma co do tego zastrzeżenia. Tylko 12% ankietowanych zauważyło u siebie rozwój tej kompetencji podczas studiów. Większość respondentów (43%) jest zdania, że ukończone studia pomogły im rozwinąć umiejętności interpersonalne. Prawie 1/3 nie zauważała u siebie poprawy tych kompetencji podczas studiowania. Więcej niż połowa ankietowanych (53%) nie miała większych problemów, aby połączyć pracę z studiowaniem. Respondenci mający problemy z połączeniem edukacji na studiach oraz zatrudnienia najczęściej narzekali na niedogodne godziny zajęć, które przejawiają się głównie długimi przerwami pomiędzy zajęciami oraz pojedynczymi zajęciami w ciągu dnia (43). Duża część absolwentów (61) nie angażowała się w działalność studencką. Ankietowani, którzy działali dodatkowo należeli przede wszystkim do: kół naukowych (38), organizacji studenckich (28) oraz do organizacji pozarządowych (16). Większość absolwentów (70%) planuje kontynuować swoją edukację po zakończeniu studiów, tj. wziąć udział w kursach i szkoleniach (48), ukończyć studia podyplomowe (43) lub ukończyć studia doktoranckie (18). Zdecydowana większość respondentów (64%) z Wydziału Prawa wybrałaby powtórnie ofertę Uniwersytetu w Białymstoku. Ogólnie najwięcej ankietowanych (45%) wybrałoby ten sam kierunek studiów na UwB.

Poniżej zostaną przedstawione wyniki badań losów absolwentów Wydziału Prawa UwB w podziale na poszczególne kierunki studiów.

Tabela nr 28. Absolwenci Wydziału Prawa UwB rocznika 2019/2020 w podziale na kierunek studiów

Kierunek studiów	Liczba wypełnionych ankiet	%	Liczba absolwentów	%
Administracja	22	20	168	23
Bezpieczeństwo narodowe	11	10	142	19
Kryminologia	16	15	169	23

Prawo	59	55	253	35
Ogółem	108	100	732	100

Źródło: Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2019/2020. Raport z badań, Białystok, marzec-czerwiec 2021 r.

Jak wynika z tabeli nr 28 najwięcej ankiet z Wydziału Prawa UwB wypełnili absolwenci kierunku Prawo. Co piąty ankietowany był absolwentem Administracji, a co dziesiąty Bezpieczeństwa narodowego.

Tabela nr 29. Trudności w znalezieniu zatrudnienia w opinii badanych

Kierunek studiów	Brak doświadczenia	Brak ofert na lokalnym rynku pracy	Mam zawód, w którym trudno znaleźć pracę	Brak odpowiednich kwalifikacji	Nieatrakcyjne warunki zatrudnienia	Za mało zaangażowanie w poszukiwanie pracy	Dyskryminacja ze względu na płeć	Dyskryminacja ze względu na wiek	Inne trudności
	[% badanych]								
Administracja	91	91	29	45	36	0	0	9	27
Bezpieczeństwo narodowe	100	75	75	63	75	0	13	13	0
Kryminologia	60	80	100	40	40	0	40	40	0
Prawo	73	82	55	55	82	9	9	9	27

Źródło: Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2019/2020. Raport z badań, Białystok, marzec-czerwiec 2021 r.

Jak wynika z tabeli nr 29 wszyscy absolwenci Bezpieczeństwa narodowego mieli problem przy znalezieniu pracy związany z brakiem doświadczenia. Zdecydowana większość z nich narzekała, że nie ma ofert pracy na lokalnym rynku oraz mają zawód, w którym trudno znaleźć pracę. Osoby po Administracji również narzekały na brak doświadczenia (91%) i brak ofert na rynku pracy (91%). Respondenci z dyplomem po Kryminologii zgodnie twierdzili, że mają zawód, w którym trudno znaleźć pracę. Przyszli prawnicy w zdecydowanej większości również narzekali na brak ofert (82%).

Tabela nr 30. Stopień wykorzystania w pracy umiejętności nabytych podczas studiów w opinii badanych

Kierunek studiów	W ogóle nie wykorzystują	Nie wykorzystują	Ani wykorzystują, ani nie wykorzystują	Wykorzystują	W pełni wykorzystują
	[% badanych]				
Administracja	17	28	24	24	7
Bezpieczeństwo narodowe	56	11	28	6	0
Kryminologia	72	11	17	0	0
Prawo	10	24	36	14	16

Źródło: Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2019/2020. Raport z badań, Białystok, marzec-czerwiec 2021 r.

Jak wynika z tabeli nr 30 prawie 1/3 absolwentów Administracji oraz 30% ankietowanych z dyplomem Prawa wykorzystuje w pracy umiejętności, których nabyli podczas studiów. Niestety żaden absolwent nie stwierdził, aby kompetencje, które nabył w toku nauki na uczelni przydały mu się w miejscu zatrudnienia.

Tabela nr 31. Stopień przygotowania absolwentów pod względem praktycznym do wykonywania zawodu w opinii badanych

Kierunek studiów	Studia w ogóle nie przygotowały	Nie przygotowały	Ani przygotowały, ani nie przygotowały	Przygotowały	W pełni przygotowały
	[% badanych]				
Administracja	24	21	24	15	15
Bezpieczeństwo narodowe	36	18	36	5	5
Kryminologia	27	35	35	4	0
Prawo	30	28	36	6	2

Źródło: Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2019/2020. Raport z badań, Białystok, marzec-czerwiec 2021 r.

Jak wynika z tabeli nr 31 30% absolwentów jest zdania, że studia przygotowały ich pod względem praktycznym do wykonywania zawodu. Najmniej przygotowani w tym aspekcie czują się absolwenci Kryminologii (4%).

Tabela nr 32. Stopień przygotowania absolwentów pod względem teoretycznym do wykonywania zawodu w opinii badanych

Kierunek studiów	Studia w ogóle nie przygotowały	Nie przygotowały	Ani przygotowały, ani nie przygotowały	Przygotowały	W pełni przygotowały
	[% badanych]				
Administracja	12	6	42	21	18
Bezpieczeństwo narodowe	14	38	38	5	5
Kryminologia	12	15	27	35	12
Prawo	13	13	36	32	6

Źródło: Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2019/2020. Raport z badań, Białystok, marzec-czerwiec 2021 r.

Jak wynika z tabeli nr 32 prawie połowa absolwentów po Kryminologii jest zdania, że są przygotowani pod względem teoretycznym do wykonywania zawodu. Najmniej wyposażeni w niezbędną wiedzę do pracy czują się ankietowani z dyplomem po Bezpieczeństwie narodowym.

Tabela nr 33. Pomoc studiów w rozwinięciu umiejętności specjalistycznych w opinii badanych

Kierunek studiów	Studia w ogóle nie pomogły	Nie pomogły	Ani pomogły, ani nie pomogły	Pomogły	W pełni pomogły
	[% badanych]				
Administracja	9	12	24	36	18
Bezpieczeństwo narodowe	23	18	23	18	18
Kryminologia	19	15	31	23	12
Prawo	17	26	23	23	11

Źródło: Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2019/2020. Raport z badań, Białystok, marzec-czerwiec 2021 r.

Jak wynika z tabeli nr 33 ponad połowa absolwentów Administracji jest zdania, że studia pomogły im w rozwinięciu specjalistycznych umiejętności, które są potrzebne do wykonywania zawodu. Z drugiej strony podobną opinię ma 1/3 ankietowanych, którzy

ukończyli Bezpieczeństwo narodowe.

Tabela nr 34. Pomoc studiów w rozwinięciu języków obcych w opinii badanych

Kierunek studiów	Studia w ogóle nie pomogły	Nie pomogły	Ani pomogły, ani nie pomogły	Pomogły	W pełni pomogły
	[% badanych]				
Administracja	30	15	30	12%	12
Bezpieczeństwo narodowe	32	14	36	9%	9
Kryminologia	27	38	19	12	4
Prawo	45	25	21	4	6

Źródło: Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2019/2020. Raport z badań, Białystok, marzec-czerwiec 2021 r.

Jak wynika z tabeli nr 34 prawie 1/4 badanych, którzy ukończyli Administrację jest zadowolonych z poziomu lektoratu, który mieli na studiach. Najmniejszy wynik w tej kwestii jest w przypadku absolwentów Prawa, gdzie tylko co dziesiąty badany jest zdania, że podczas kształcenia poprawił swoje kompetencje w zakresie posługiwania się językiem obcym.

Tabela nr 35. Pomoc studiów w rozwinięciu umiejętności informatycznych w opinii badanych

Kierunek studiów	Studia w ogóle nie pomogły	Nie pomogły	Ani pomogły, ani nie pomogły	Pomogły	W pełni pomogły
	[% badanych]				
Administracja	30	12	36	12	9
Bezpieczeństwo narodowe	36	32	18	5	9
Kryminologia	50	31	0	0	4
Prawo	45	30	15	6	4

Źródło: Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2019/2020. Raport z badań, Białystok, marzec-czerwiec 2021 r.

Jak wynika z tabeli nr 35 absolwenci Administracji najwyżej ocenili pomoc wydziału w zakresie przekazywania informacji odnośnie obsługi komputera. Najniżej taką pomoc ocenili ankietowani, którzy ukończyli Kryminologię (4%).

Tabela nr 36. Pomoc studiów w rozwinięciu umiejętności interpersonalnych w opinii badanych

Kierunek studiów	Studia w ogóle nie pomogły	Nie pomogły	Ani pomogły, ani nie pomogły	Pomogły	W pełni pomogły
	[% badanych]				
Administracja	6	21	24	24	24
Bezpieczeństwo narodowe	5	9	41	32	14
Kryminologia	19	8	27	23	23
Prawo	6	2	26	26	19

Źródło: Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2019/2020. Raport z badań, Białystok, marzec-czerwiec 2021 r.

Jak wynika z tabeli nr 36 w skali wydziału dość dobrze wypadła pomoc w zakresie rozwoju umiejętności interpersonalnych. W przypadku każdego kierunku mniej więcej tyle samo ankietowanych pozytywnie ocenia rozwój tej kompetencji (ok. 45%).

Wnioski (rekomendacje dla WZJK):

Zasadniczo, absolwenci nieźle sobie radzą na rynku pracy. Wskazują jednakże na różne trudności, w tym występujące na rynku lokalnym.

Realizacja rekomendacji WZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

Należy pozytywnie ocenić postulowane wzmoczenie działań biura Karier UwB. Podejmuje ono działania mające na celu zwiększenie udziału absolwentów w badaniach. Jego pracownicy prowadzą też zajęcia z doradztwa zawodowego na ostatnich latach studiów, zachęcając do udziału w przyszłych badaniach drogi zawodowej absolwentów.

Białystok, 18.10.2021 r.

Obszary monitorowania i wskaźniki jednostk**WYDZIAŁ PRAWA 2020/2021**

jednostka (rok akademiki)

Lp.	Obszary monitorowania	Wskaźniki (według sprawozdaniu)
1.	ocena jakości zajęć dydaktycznych	- liczba przeprowadzonych hospitacji: 12 - liczba wypełnionych ankiet oceny w zakresie wypełniania przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem: 5920 - procent wypełnionych ankiet w stosunku do ogólnej liczby ankiet możliwych do wypełnienia: 14% - procent studentów, którzy wypełnili choć jedną ankietę, w stosunku do ogólnej liczby studentów: 33,4%
2.	monitorowanie warunków kształcenia i organizacji studiów	- liczba wypełnionych ankiet ewaluacyjnych (razem: studia, studia podyplomowe, studia doktoranckie): 369 - procent wypełnionych ankiet ewaluacyjnych (razem: studia, studia podyplomowe, studia doktoranckie): 14,81%
	A. monitorowanie warunków kształcenia i organizacji studiów wyższych	- procent osób przeankietowanych w stosunku do ogólnej liczby studentów (na podstawie ankiet ewaluacyjnych): 14,81% - liczba studentów, którzy przy ocenie kierunku studiów udzielili odpowiedzi <i>zdecydowanie tak</i> i <i>raczej tak</i> : 233 - procent studentów, którzy przy ocenie kierunku udzielili odpowiedzi <i>zdecydowanie tak</i> i <i>raczej tak</i> : 74,44%
	B. monitorowanie warunków kształcenia i organizacji studiów podyplomowych	- procent osób przeankietowanych w stosunku do ogólnej liczby uczestników studiów podyplomowych (na podstawie ankiet ewaluacyjnych): 11,11%
	C. monitorowanie warunków kształcenia i organizacji studiów doktoranckich	- procent osób przeankietowanych w stosunku do ogólnej liczby doktorantów (na podstawie ankiet ewaluacyjnych): 3,25%
3.	monitorowanie mobilności studentów i doktorantów oraz stopnia umiędzynarodowienia kształcenia	- liczba studentów korzystających z wymiany międzynarodowej: 14 - liczba uczestników studiów doktoranckich korzystających z wymiany międzynarodowej: 0 - liczba studentów z zagranicy w ramach wymiany międzynarodowej: 30 - liczba doktorantów z zagranicy w ramach wymiany międzynarodowej: 0 - liczba odbytych praktyk zagranicznych w ramach wymiany międzynarodowej: 3 - liczba ankiet wypełnionych przez studentów i doktorantów uczestniczących w wymianie międzyuczelnianej: 1
4.	uzyskiwanie opinii absolwentów uczelni o przebiegu odbytych studiów	- liczba wypełnionych ankiet absolwentów: 358 - procent przebadanych absolwentów: 59,1% - procent absolwentów zadowolonych ze studiów: 67,29% - procent absolwentów, którzy wybraliby inny kierunek na UwB: 24,81%
5.	monitorowanie relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów	- liczba ankiet pracodawców (wypełnionych w roku sprawozdawczym) o poziomie zatrudnionych absolwentów w ciągu ostatnich 3 lat: 2018/2019 – 67 2019/2020 – 55 2020/2021 - 59
6.	monitorowanie karier zawodowych absolwentów studiów	- liczba przebadanych absolwentów po 9 miesiącach od ukończenia studiów: 108 - liczba przebadanych absolwentów po 3 latach od ukończenia studiów: 134

--	--	--